

Opiskelumahdollisuudet Espanjassa – opas suomalaisille

Jenni Sullanmaa

Opinnäytetyö
Matkailun koulutusohjelma
2012

Matkailun koulutusohjelma

<p>Tekijä tai tekijät Jenni Sullanmaa</p>	<p>Ryhmä tai aloitusvuosi 2008S</p>
<p>Opinnäytetyön nimi Opiskelumahdollisuudet Espanjassa – opas suomalaisille</p>	<p>Sivu- ja liitesivumäärä 29+2</p>
<p>Ohjaaja tai ohjaajat Kati Huovelin, Anu Seppänen</p>	
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli koota valmiiksi löytyvistä kirjallisista lähteistä sekä haastatteluista tietoa Espanjassa opiskelusta sekä siihen valmistautumisesta ja tehdä aiheesta lyhyt opas. Toimeksiantajana toimi vuonna 1957 perustettu Suomi-Espanja Seura Ry, joka kaipasi internetsivuilleen lisää tietoa Espanjassa opiskeluun liittyen.</p> <p>Opinnäytetyö ja opas perustuvat kirjallisuuteen, internetistä löydettyyn tietoon sekä haastatteluihin. Empiiristä tietoa kerättiin haastattelemalla huhtikuussa 2012 seitsemää henkilöä, jotka ovat opiskelleet Espanjassa. Vastaukset tukivat kirjallisuudesta ja internetistä löytynyttä tietoa ja toivat esille myös uusia käytännön asioita haastateltavien kokemuksista.</p> <p>Tutkielmassa käsitellään ensin teoriaa ulkomailla opiskelusta sekä kulttuurisokista, jonka jälkeen esitellään Espanjan koulutusjärjestelmää ja opiskelua Espanjassa. Sen jälkeen työssä kerrotaan haastattelututkimuksesta ja sen tuloksista, sekä oppaan laatimisesta. Lopussa pohditaan tutkimuksen tuloksia ja produktion onnistumista.</p> <p>Haastatteluiden tuloksista jää melko positiivinen kuva Espanjassa opiskelusta. Haastateltavat kokivat saaneensa ulkomailla opiskelusta korvaamattomia kokemuksia ja parantaneensa kielitaitoaan. Suurin osa haastateltavista suosittelisi Espanjaa opiskelumaaksi lähinnä kokemusten ja kielen oppimisen vuoksi enemmän kuin korkeatasoisen koulutuksen vuoksi.</p> <p>Opinnäytetyön produktiona syntyi kattava tietopaketti Espanjan opiskelumahdollisuuksista suomalaisille, opiskelusta käytännössä sekä lähtöön valmistautumisesta. Oppaan kohderyhmänä ovat lähinnä suomalaiset nuoret ja aikuiset, jotka ovat kiinnostuneita mahdollisuuksista opiskella Espanjassa.</p>	
<p>Asiasanat</p> <p>Opiskelu ulkomailla, Espanja, vaihto-opiskelu</p>	

Degree programme in Tourism

<p>Author or authors Jenni Sullanmaa</p>	<p>Group or year of entry 2008F</p>
<p>The title of thesis Studying in Spain – guide for the Finns</p>	<p>Number of pages and appendices 29+2</p>
<p>Supervisor or supervisors Kati Huovelin, Anu Seppänen</p>	
<p>This Bachelor's thesis examines the possibilities of studying in Spain for the Finnish. The main objective of the study was to collect existing information from literature and the internet and to interview Finns who have studied in Spain. The study resulted in a brief guide as a product accompanying the thesis. The aim was to provide information for Finns who are considering studies in Spain.</p> <p>The theory section of the thesis focuses on studying abroad in general as well as the concept of culture shock. The empirical part includes interviews and presents the process of making the product. The interviews were carried out with seven different persons who had studied in Spain. The questions were sent in April 2012 by e-mail.</p> <p>The interviews revealed quite positive opinions on studying in Spain. Most of the interviewees recommended Spain as a destination, especially for getting new experiences and learning the language, however, not so much for tertiary level education.</p> <p>In the product of the thesis existing information and information from the interviews were combined to create a guide for studying in Spain. Naturally, the guide includes information on studying in Spain in general, illustrating arrangements before the departure, culture shock as well as the benefits from the experience.</p>	
<p>Key words Studying abroad, Spain, student exchange</p>	

Sisällys

1 Johdanto.....	1
2 Opiskelu ulkomailla.....	3
2.1 Opiskelijaliikkuvuus	3
2.2 Sijoittuminen työelämään ulkomaisella tutkinnolla	4
3 Kulttuurisokki	6
3.1 Kulttuuri ja kulttuuri-identiteetti	6
3.2 Kulttuurisokin neljä vaihetta	7
3.3 Kulttuurisokkiin varautuminen	9
4 Opiskelu Espanjassa.....	11
4.1 Espanjan koulutusjärjestelmä.....	11
4.2 Tutkinto-opiskelijaksi hakeminen	12
4.3 Ulkomailla oleskeluun liittyvät käytännön asiat	13
4.4 Opinnot Espanjassa	14
4.4.1 Opiskelu käytännössä.....	15
4.4.2 Kustannukset ja rahoitus	16
4.5 Opintojen vastaavuus ja tutkinnon hyödyllisyys Suomessa	17
5 Haastattelututkimus.....	19
5.1 Kvalitatiivinen tutkimus.....	19
5.2 Aineiston keruu ja analysointi.....	19
5.3 Tulokset.....	20
5.3.1 Hakeminen.....	21
5.3.2 Opiskelu	22
5.3.3 Kulttuurisokki	23
5.3.4 Opintojen hyödyllisyys.....	25
6 Oppaan laatiminen	27
6.1 Kohderyhmä ja aihealueet	27
6.2 Toteutus	27
7 Pohdinta ja arviointi	28
Lähteet.....	30
Litteet	33
Liite 1 Haastattelukysymykset.....	33

1 Johdanto

Lisääntyvä kansainvälisyys ja EU:n vapaan liikkuvuuden periaate houkuttelevat nykyään yhä useampia nuoria opiskelemaan ulkomaille. Espanja on kohteena useille suomalaisille tuttu ja espanjan kieltä voi opiskella helposti jo kotimaassa. Opiskelu Espanjan auringon alla houkuttelee varmasti, mutta muutto ja uudessa maassa opiskelu ei kuitenkaan aina ole helppoa. Espanjan kulttuuri ja koulutusjärjestelmä eroavat Suomesta ja niistä on hyvä ottaa selvää etukäteen. Suunnittelu ja tiedon etsiminen on hyvä aloittaa ajoissa etenkin koko tutkinnon suorittamista mutta myös lyhyempää opiskelua ajatellen. Espanjassa opiskelevien määrä on Kelan tilastojen mukaan kasvanut viime vuosina, joten Espanjan voi ajatella olevan houkutteleva vaihtoehto suomalaisille myös tulevaisuudessa (Kela 2011, 65–66).

Opinnäytetyön toimeksiantaja on vuonna 1957 perustettu Suomi-Espanja Seura Ry. Seura toimii maiden välisten suhteiden kehittämiseksi, espanjalaisen kulttuurin, kielen ja yhteiskunnan tuntemuksen lisäämiseksi Suomessa sekä Suomi-tietouden lisäämiseksi Espanjassa. Suomi-Espanja Seuran internetsivuilla oli jo paljon yleistä tietoa Espanjasta ja esimerkiksi työskentelystä, mutta opiskelijoille suunnattua opasta kaivattiin, sillä aiheesta ei vielä löytynyt paljon valmiiksi koottua tietoa. Opinnäytetyön tarkoitus on kuvailla opiskelua Espanjassa ja valmistautumista siihen.

Tutkimusta tehdessä tutkimusongelmat tulee harkita ja muotoilla tarkasti ja selkeästi ennen aineiston keruuta (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 125). Tutkimuskysymyksiksi valittiin yleisiä ja melko laajoja kysymyksiä opiskelusta Espanjassa ja siihen valmistautumisesta. Koska kysymykset ovat laajoja, niihin pyritään vastaamaan opinnäytetyössä ja produktiossa lyhyesti ja käytännönläheisesti.

Opinnäytetyössä pyritään vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- Mitä eri mahdollisuuksia Espanjassa opiskeluun on?
- Millaista opiskelu Espanjassa on?
- Millaisia käytännön valmisteluja opiskelua varten on tehtävä?
- Miten varautua kulttuurisokkiin?
- Millainen on Espanjan koulutusjärjestelmä ja kuinka arvostettuja tutkinnot ovat?

Opinnäytetyö ja opas perustuvat kirjallisuuteen, internetistä löydettyyn tietoon sekä haastatteluihin. Empiiristä tietoa kerättiin haastattelemalla seitsemää henkilöä, jotka ovat opiskelleet Espanjassa. Opinnäytetyössä käsitellään ensin teoriaa ulkomailla opiskelusta sekä kulttuurisokista, jonka jälkeen esitellään Espanjan koulutusjärjestelmää ja opiskelua Espanjassa. Sen jälkeen työssä kerrotaan haastattelututkimuksesta ja sen tuloksista, sekä oppaan laatimisesta. Lopussa pohditaan tutkimuksen tuloksia ja tuotannon onnistumista.

2 Opiskelu ulkomailla

Koulutuksen perinteinen tarkoitus on opettaa nuorille yhteiskunnan keskeisenä pitämä elinkeino- ja kulttuuriperinne. Koulutuksella yhteiskunta myös vaikuttaa yksilöiden maailmankuvan muodostumiseen säätelemällä sitä, mitä pidetään arvostettavana. Kaikessa koulutuksessa tärkeää on ammattivalmiuksien lisäksi yleisten elämisen ja uudistumisen valmiuksien oppiminen. (Rauste-von Wright, Von Wright & Soini 2003, 10–14.)

Ulkomailla opiskelu syventää kansainvälisten asioiden ja muiden kulttuurien ymmärtämistä ja kehittää monikulttuurisia kommunikaatiotaitoja. Kyseiset taidot ovat tärkeitä ominaisuuksia työmarkkinoilla, mutta ulkomailla opiskelun jälkeen kotimaan työmarkkinoille ei aina ole helppoa palata. (Saarikallio-Torp & Wiers-Jenssen 2010, 69.)

2.1 Opiskelijaliikkuvuus

Suomessa opiskelijaliikkuvuus on jo suhteellisen vanha käsite, mutta ajan myötä syyt ulkomailla opiskeluun ovat muuttuneet. Aiemmin ulkomaille lähdettiin opiskelemaan, koska koulutustarjonta oli Suomessa rajoittunutta, mutta nykyään ulkomaille halutaan hakemaan arvokasta kokemusta. (Saarikallio-Torp & Wiers-Jenssen 2010, 69.)

Lukuvuonna 2010/2011 suomalaisia opintotukea saavia vaihto- ja tutkinto-opiskelijoita oli ulkomaisissa korkeakouluissa yhteensä noin 13 600. (Kela 2011, 65–66) Suomalaisien nuorten suurimpia syitä lähteä ulkomaille opiskelemaan olivat ympäristö ja kielen oppiminen. Lisäksi haluttiin parantaa mahdollisuutta kansainväliseen uraan. (Saarikallio, Hellsten & Juutilainen 2008, 108.)

Lukuvuonna 2010–2011 Espanjassa oleskeli koko tutkintoa suorittamassa Kelan Opintotukikeskuksen mukaan 113 suomalaista. Lisäksi määräaikaisesti opiskelevia opintotuen saajia oli kyseisenä lukuvuonna 736, joka oli 9% kaikista määräaikaisesti ulkomailla opiskelevista suomalaisista (Kela 2011, 65–66).

2.2 Sijoittuminen työelämään ulkomaisella tutkinnolla

Saarikallion, Hellstenin ja Juutilaisen tutkimuksessa ”Korkeakoulusta työelämään? Väylänä ulkomainen tai kotimainen tutkinto” on selvitetty vuosina 2002–2006 ulkomailla tutkintonsa suorittaneiden työllistymistä.

Suurin osa ulkomailla opiskelleista oli tyytyväisiä kohdemaahansa. Opiskeluaikainen toimeentulo koettiin kuitenkin ulkomailla hieman huonompana kuin kotimaassa ja opintolainaa oli ulkomailla opiskelleilla enemmän. Yhtenä syynä voi olla se, että ulkomailla opiskelleista yli puolet ovat maksaneet lukukausimaksuja opiskelumaahansa. (Saarikallio ym. 2008, 108.)

Heti valmistumisen jälkeen työllistyi kotimaassa valmistuneista 66 prosenttia ja ulkomailla tutkinnon suorittaneista 51 prosenttia tutkimuksen vastaajista. Tämän perusteella ulkomailla tutkinnon suorittaneiden on hieman vaikeampi työllistyä. Ulkomailla tutkinnon suorittaneista kotimaassa työskentelevistä 30 prosenttia oli kokenut työnantajan ennakkoluuloisuutta tutkinnostaan. (Saarikallio ym. 2008, 108–110.)

Insider-outsider-teorian mukaan työmarkkinoille ensimmäistä kertaa pyrkivät ja vastavalmistuneet ovat ulkopuolisia (outsiders) ja valmiiksi työkokemusta omaavat ovat sisäpiiriläisiä (insiders). Siten tutkinnon ulkomailla suorittaneet vasta valmistuneet ovat kaksinkertaisesti ulkopuolisia kotimaisilla työmarkkinoilla. Kotimaassa opiskelleet ovat usein löytäneet työpaikkansa koulun kautta luotujen verkostojen avulla, kun taas ulkomailla opiskelleet olivat muita useammin saaneet töitä ystävän kautta. (Saarikallio-Torp & Wiers-Jensen 2010, 70–71.)

Valmistumisen jälkeen heti työttömäksi jääneitä oli kotimaisen tutkinnon suorittaneista 13 prosenttia ja ulkomailta valmistuneista 16 prosenttia. Ulkomailla tutkinnon suorittaneiden työllistyminen on hieman hitaampaa, mutta työpaikat ovat suhteellisen pysyviä. Kotimaassa tutkinnon suorittaneilla koulutus ja työ vastaavat hieman paremmin toisiinsa; ulkomailla opiskelleista neljännes tunsivat olevansa ylikoulutettuja työssään. Palkat eivät näiden ryhmien välillä eroa toisistaan juurikaan. (Saarikallio ym. 2008, 108–110.)

Ulkomailla opiskelleista osa saattaa jäädä myös ulkomaisille työmarkkinoille. Ulkomailla valmistuneista 43 prosenttia asui vielä kyselyaikana ulkomailla ja heistä, jotka vielä opiskelivat, 40 prosenttia uskoi jäävänsä ulkomaille valmistumisen jälkeen. Yli puolella ulkomailta valmistuneista ensimmäinen työskentelymaa on valmistumisen jälkeen ollut jokin muu kuin Suomi. Useilla ulkomaille jääneistä henkilöistä oli myös ulkomainen puoliso. Osa ulkomaille jääneistä kuitenkin toivoi palaavansa Suomeen mutta kokee sen vaikeaksi joko työllistymismahdollisuuksien tai sosiaalisten verkostojen puutteen vuoksi. (Saarikallio ym. 2008, 110.)

3 Kulttuurisokki

Lähtö ulkomaille opiskelemaan kuulostaa houkuttelevalta ja suunnitteluvaiheessa sitä odottaa malttamattomana, mutta sopeutumiseen liittyy myös asioita joihin ei välttämättä osaa varautua tarpeeksi hyvin. Ennen matkaan lähtöä on hyvä valmentautua myös henkisesti esimerkiksi tutustumalla etukäteen kohdemaan tapoihin ja kulttuuriin. Ennakko-odotukset kannattaa myös pitää realistisina, sillä todellisuuden ja arjen joutuu välttämättä kohtaamaan jossakin vaiheessa. Kulttuurisokista tietäminen ja sen vaiheiden ymmärtäminen voi auttaa elämää uudessa kulttuurissa. (Aro 1998, 4–5.)

3.1 Kulttuuri ja kulttuuri-identiteetti

Sanalla kulttuuri on monenlaisia määritelmiä, mutta lyhyesti ja yksinkertaisesti kulttuuri on Aron mukaan kaikkea sitä, mikä on ihmisen luomaa ja siirtyy ihmiseltä toiselle oppimisen kautta. Kulttuuri on siis kiinteässä yhteydessä yhteiskunnan kanssa ja luo jatkuvuutta ihmiselämälle. Kulttuurien sisällä on usein myös alakulttuureja ja kulttuureja voidaan jakaa esimerkiksi esinekulttuuriin ja henkiseen kulttuuriin tai korkeakulttuuriin ja populaarikulttuuriin. Lisäksi kulttuureja voidaan ryhmitellä kulttuuripiireihin, esimerkiksi länsimaalaiseen ja aasialaiseen kulttuuriin. (Aro 1998, 6–8.)

Ihmisen kulttuuri-identiteetti muodostuu henkilölle siitä maasta, jossa hän kasvaa. Kulttuuri-identiteetti on ihmisen kuva itsestään oman maansa kansalaisena ja se vaikuttaa myös siihen, millaisena kokee muut maat. Liian myönteinen kulttuuri-identiteetti, jossa omaa kulttuuria pidetään muita parempana, voi vaikeuttaa sopeutumista toiseen kulttuuriin. Kielteinen kulttuuri-identiteetti ja muiden kulttuurien ihailu sen sijaan ei lopulta ole hyväksi toisten kulttuurien ymmärtämiseksi. (Aro 1998, 9–10.)

Jotta toiseen kulttuuriin sopeutuisi mahdollisimman hyvin, on hyvä ensin tuntea oma kulttuurinsa ja arvostaa sitä. Oman kulttuurin tapoja tulee tietoisesti tai huomaamattaankin verrattua uuteen kulttuuriin, mikä kasvattaa ymmärtämystä kulttuurieroista. (Aro 1998, 10.) Kun ymmärtää kulttuurierot ja väärinkäsityksiä tulee vähemmän, on helpompaa sopeutua uudenlaisen kulttuurin tapoihin ja elämään.

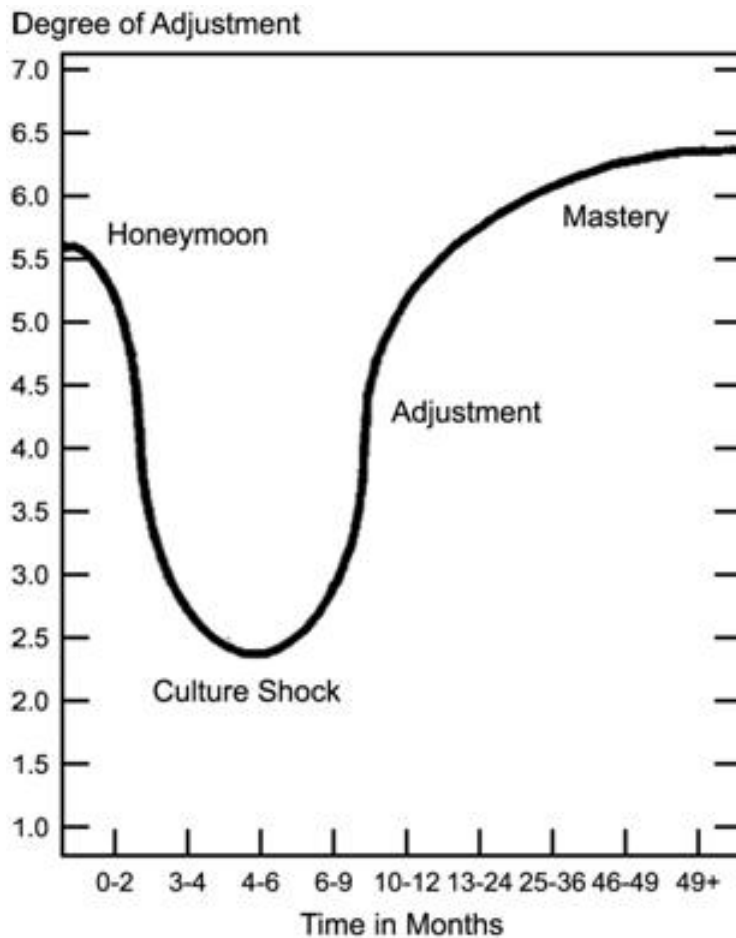
Ulkomaille muutettaessa vieraan kulttuurin edustaja ei voi odottaa muiden ymmärtävän omia tapojaan vaan hän on se, jonka täytyy sopeutua paikalliseen kulttuuriin. Paikalliset ihmiset näkevät vieraan kulttuurin edustajan aina jossakin roolissa, eikä kulttuurien kohtaaminen useinkaan ole tasa-arvoinen tilanne. Paikallisten ihmisten voi silti odottaa arvostavan ulkomaalaisen kulttuuria, vaikka ulkomaalaisista voi olla erilaisia ennakkoluuloja, asenteita ja stereotyyppioita. (Aro 1998, 10–11.)

3.2 Kulttuurisokin neljä vaihetta

Kulttuurisokkiin kuuluu Marxin (2001, 5.) mukaan kuusi yleistä näkökantaa. Pyrkimys sopeutua aiheuttaa stressiä ja kotiin jääneet ystävät, omaisuus sekä status aiheuttavat menetyksen tunnetta. Lisäksi voi tuntea olonsa torjutuksi tai hylkiä itse paikallista väestöä, tuntea olevansa avuton uudessa ympäristössä, olla hämmästynyt omasta roolistaan ja arvoistaan sekä ahdistunut paikallisista tavoista. Yhtenä yllättävänä oireena voi olla myös korkea energiataso, joka on yleensä hermostunutta energiaa ja johtuu muuttuvasta ympäristöstä (Marx 2001, 7).

Uuteen kulttuuriin muuttaminen on suuri elämänmuutos ja aiheuttaa jonkinlaista stressiä varmasti jokaisessa. Samalla tapahtuu usein myös muita elämänmuutoksia, kuten uuteen asuntoon muuttaminen, uuteen oppilaitokseen vaihtaminen ja uusien ystävien hankkiminen. Näiden elämänmuutosten aiheuttamaa painetta kutsutaan kulttuurisokiksi. (Aro 1998, 17–18.)

Kulttuurisokin ajatus perustuu tunteeseen tasapainon menettämisestä, kun kaikki asiat ovatkin uudessa kulttuurissa erilaisia kuin kotona. Kulttuurisokki iskee lähes jokaiselle uuteen kulttuuriin menevälle jonkin asteisena. Kulttuurisokin voimakkuuteen vaikuttavat muun muassa se, muuttaako uuteen paikkaan ensimmäistä kertaa. Merkitsevää on myös se, onko uusi kulttuuri kokonaan toisesta kulttuuripiiristä vai lähellä omaa. Kulttuurisokin kokeminen on myös itsestä kiinni ja tärkeintä sen lieventämisessä on tunnistaa sen vaiheet. (Aro 1998, 17–18.)

Kuvio 1. Kulttuurisokin U-kaari. (Munich Business School 2009.)

Kulttuurisokki jaetaan yleensä neljään vaiheeseen, jotka muodostavat kuviossa 1 havainnollistetun U-kaaren. Vaiheiden ajankohta ja kesto vaihtelevat riippuen henkilöstä, ympäristöstä ja kulttuurierojen suuruudesta, mutta kuvassa on esitetty keskimääräinen kesto kuukausina.

Ensimmäinen vaihe on alkuinnostus (honeymoon), jonka aikana uudesta kulttuurista huomaa vain positiiviset, kauniit ja kiinnostavat asiat (Aro 1998, 19). Uusi elämä tuntuu olevan täynnä mahdollisuuksia. Uuteen ympäristöön muuttanut henkilö on avoin ja utelias ja valmiina kohtaamaan mitä tahansa. Arvostelukyky on alhaisempi ja ärsyttävät asiat eivät jää mieleen keskittyessä positiivisiin puoliin. (Marx 2001, 7.)

Toinen vaihe eli varsinainen kulttuurisokki (culture shock) on päinvastainen ja sen aikana kaikki koetaan vaikeana, erilaisena ja ärsyttävänä. Usein toisen vaiheen turhautuminen on seurausta kommunikaatiovaikeuksista ja väärinymmärryksistä arkielämän tilanteissa. (Aro 1998, 19.) Suurin syy kulttuurisokin oireille toisessa vaiheessa on epävar-

muus itsestään, ympäristöstään ja tulevaisuudestaan. Tavallista tunnetta johonkin kuulumisesta ja suunnasta ei enää ole, eikä itseään tunne ilman normaalia sosiaalista verkostoaan. Lisäksi paikalliset ihmiset tuntuvat käyttäytyvän aivan väärin. (Marx 2001, 8.) Kulttuurisokin toisessa vaiheessa voi kokea myös fyysisiä oireita, kuten päänsärkyä, vatsakipuja, unettomuutta ja ruokahaluttomuutta. Sen aikana voi myös olla tunteellisempi kuin yleensä ja esimerkiksi ärsyyntyä helposti. (Hansel 2007, 65.)

Kolmannessa kulttuurisokin vaiheessa (adjustment) vieraan kulttuurin erilaisuus hyväksytään ja asioista alkaa näkemään sekä hyviä että huonoja puolia (Aro 1998, 19). Vaihe alkaa ymmärtämällä, että sopeutumisessa on ongelma ja sen eteen täytyy tehdä jotakin. Vaihe on kompromissi sekä alkuinnostuksen että kulttuurisokin tunteista ja ajatuksista, eli jotakin liioiteltujen odotusten ja todellisuuden väliltä. (Marx 2001, 8.) Neljäs ja viimeinen vaihe (mastery) tarkoittaa sopeutumista, jolloin vieraassa ympäristössä alkaa tuntemaan olonsa kotoisaksi (Aro 1998, 19). Silloin pystyy elämään normaalisti, oppimaan uusia tapoja tehdä asioita ja olemaan joustava (Marx 2001, 8).

3.3 Kulttuurisokkiin varautuminen

Vaikka termi kulttuurisokki nykyään puhekielessä mielletään helposti jonkinlaiseksi yhtäkkiseksi järkytykseksi, se on alun perin kulttuurintutkijoiden kehittämä käsite, jolla voidaan kuvata sitä mitä ihmiselle tapahtuu uuteen kulttuuriin sopeutuessa (Aro 1998, 17-18). Kulttuurisokkia ei pidä ajatella heikkoutena vaan se on täysin normaalia ja osa onnistunutta sopeutumista (Marx 2001, 5).

Kulttuurisokki iskee varmasti jossain määrin jokaiseen, mutta sitä voi minimoida ja sen läpikäymisestä voi tehdä helpompaa ymmärtämällä omia tuntemuksiaan. Ennen lähtöä on tärkeää ottaa selvää kulttuurisokista ja tietää sen oireet ja niiden vaikutukset. Kulttuurisokin voi odottaa tulevan paikasta riippumatta, vaikka lähtisi vain naapurimaahan. (Marx 2001, 18.)

Uuteen kulttuuriin saapuessa kannattaa tunnistaa kaikki mahdollisuudet luoda uusia verkostoja sekä paikallisten että muiden ulkomaalaisten kanssa. Muilta ulkomaalaisilta

on myös hyvä kysellä heidän kokemuksiaan sopeutumisesta ja ongelmista uudessa ympäristössä. (Marx 2001, 18.)

Kuten muissakin stressitilanteissa, stressin ei saa antaa ottaa valtaa vaan sitä vastaan täytyy taistella. Kulttuurisokin oireita on turha kieltää. Ei myöskään kannata käyttää eskapistisia keinoja kuten lohtusyömistä. (Marx 2001, 18.) Sopeutumiseen täytyy varata aikaa, joten opiskelemaan lähtiessä kannattaa matkustaa paikalle jo hyvissä ajoin ennen opintojen aloittamista.

Oireet ja vaiheet kannattaa pitää mielessä kotiinpaluuhun asti, sillä paluun kulttuurisoki on myös tavallista (Marx 2001, 19). On vaikeaa palata kotimaahan ja jättää uudet ystävät ja ympäristö, johon oli juuri ehtinyt sopeutua. Lisäksi pitkän eron aikana muistikuvat kotimaasta ovat saattaneet muuttua liioitellun hyväksi ja kotiinpaluun jälkeen kotimaa tuntuukin tylsältä. Identiteetti on voinut muuttua uusien kokemusten ja sopeutumisprosessin myötä eikä kotimaassa pystykään palaamaan aivan samanlaiseen elämään kuin ennen. (Aro 1998, 42–43.)

Identiteetissä tapahtuneet muutokset ovat kuitenkin yleensä myönteisiä. Kulttuurisokista selvittyä huomaa kuinka toisessa kulttuurissa asuminen on kehittänyt ja kasvattanut henkisesti. Itsestään löytää toisessa kulttuurissa uusia ominaisuuksia, muuttuu avoimemmaksi ja sosiaalisemmaksi sekä itseluottamus ja itsenäisyys kasvavat. Kokemusten kautta saa myös arvokasta tietoa ja ymmärrystä maailmasta ja elämästä. (Aro 1998, 43.)

4 Opiskelu Espanjassa

Vaihtoehtoina Espanjaan opiskelemaan haluavalle ovat joko koko tutkinnon suorittaminen tai vaihto-opiskelu. Lähtiessä suorittamaan koko tutkintoa täytyy lähtöä suunnitella huolellisesti, sillä silloin on itse haettava sopiva opiskelupaikka, maksettava mahdolliset lukukausimaksut ja järjestettävä muut käytännön asiat. (Sorri & Tiilikainen 2007, 19.)

Vaihto-ohjelmissa oppilaitokset ovat yhteistyössä sopineet opiskelijavaihdosta eikä opiskelijan tarvitse maksaa lukukausimaksuja. Ulkomailla suoritettut opinnot luetaan yleensä kokonaan hyväksi opiskelijan kotimaiseen tutkintoon ja vaihto-ohjelmiin lähtevät saavat usein opintotuen lisäksi apurahan. Vaihto-ohjelmaan osallistuminen edellyttää kotimaista opiskelupaikkaa, eikä vaihtoon voi lähteä yleensä vielä ensimmäisenä opiskeluvuotena. (Sorri & Tiilikainen 2007, 19.) Koska produktioni kohderyhmänä ovat lähinnä korkeakouluikäiset nuoret, kerron työssä tarkemmin korkea-asteen koulutuksesta.

4.1 Espanjan koulutusjärjestelmä

Espanjassa oppivelvollisuus kestää ikävuodet 6-16 ja siihen kuuluvat ala-aste (Educación Primaria) ja yläaste (Educación Secundaria Obligatoria). Yläasteen hyväksytysti suorittaneet voivat jatkaa lukioon (Bachillerato) tai keskiasteen ammatilliseen koulutukseen (Ciclos Formativos de Grado Medio de Formación Profesional Especial). Näiden jälkeen opintoja voi jatkaa yliopistossa (Educación universitaria) tai ylemmän tason ammatillisessa koulutuksessa (Formación Profesional Grado Superior). (Sorri & Tiilikainen 2007, 13.)

Korkea-asteen ammatilliseen koulutukseen pääsee lukion päättötodistuksella tai erityisten testien kautta. Koulutuksen kesto vaihtelee alasta riippuen. Ylemmän tason ammatillinen koulutus antaa keskijohdon ammatteihin tarvittavan pätevyyden ja valmistuneiden ammattinimike on Técnico Superior. (Sorri & Tiilikainen 2007, 17.)

Yliopistotason opintoja voi Espanjassa suorittaa yliopistokouluissa (Escuelas Universitarias), yliopistojen tiedekunnissa (Facultades) sekä teknisissä korkeakouluissa (Escuelas Técnicas Superiores). Yliopistojen tutkintojärjestelmä jakautuu kolmeen sykliin. Kandidaatin tutkinnon suorittaminen kestää noin 4 vuotta ja vastaa 240 ECTS pistettä. Kandidaatin ja maisterin yhtäjaksoinen tutkinto kestää noin 5-6 vuotta ja maisterin tutkinto tuo opintoihin 60-120 ECTS:iä lisää. Tohtorin tutkinnon kesto on noin 3-4 vuotta. (Sorri & Tiilikainen 2007, 17–18.)

4.2 Tutkinto-opiskelijaksi hakeminen

EU-kansalaiset voivat hakea Espanjaan yliopistoon tasavertaisina espanjalaisten kanssa, vaikka ulkomaisille hakijoille on oma kiintiönsä. Ulkomaisten hakijoiden hakupisteet määräytyvät ylioppilastutkinnon ja pääsykokeen perusteella, mutta pisteytystapa on UNED:in määräämä ja eroaa espanjalaisten pisteytystavasta. Käytännössä UNED:in pääsykokeen hyväksytysti suorittaneet pääsevät haluamiinsa opiskelupaikkoihin, sillä kiintiöt eivät yleensä täyty. (Sorri & Tiilikainen 2007, 25.)

Yliopistoon hakeville suomalaisille pääsyvaatimuksina ovat ylioppilastutkinto ja erillinen ulkomaisille opiskelijoille tarkoitettu yleinen pääsykoe. Ylioppilastutkinto- ja lukion päättötodistuksille täytyy anoa autonomisen alueen opetusviranomaisilta tai Espanjan opetusministeriöltä hyväksyntää. Kyseisten viranomaisten yhteystiedot voi saada suoraan yliopistolta, tai opetusministeriöltä (Ministerio de Educación, Cultura y Deporte 2012). Hyväksyntää varten hakijalla täytyy olla todistuksista virallisesti espanjaksi käännetyt versiot, joissa on ns. apostilla, joka todistaa käännöksen allekirjoittaneen henkilön aseman. Opetusviranomaisilta saadaan kelpoisuustodistus, joka toimitetaan UNED:ille ja oikeuttaa osallistumaan pääsykokeeseen. (Sorri & Tiilikainen 2007, 26.) Pääsykokeen järjestää UNED (Universidad de Educación a Distancia), joka on Espanjan valtiollinen avoin yliopisto. Espanjankielisen kokeen voi suorittaa Espanjan suurimmissa kaupungeissa sekä joissakin vuosittain vaihtelevissa kaupungeissa muissa maissa. (Sorri & Tiilikainen 2007, 24.)

Vuonna 2012 koe järjestetään toukokuun lopulla ja syyskuun alkupuolella ja kokeen voi suorittaa Euroopan kaupungeista muun muassa Berliinissä, Lontoossa tai Pariisissa

(UNED 2012a). Euroopassa tehtävään pääsykokeeseen ilmoittaudutaan internetissä UNED:in lomakkeella. Ilmoittautumisaika päättyy yleensä pari viikkoa ennen koetta (UNED 2012b). Ilmoittautuminen on maksullinen ja uuden opiskelijan perusmaksu on vuonna 2012 105,91€ (UNED 2012c). Hyväksytty UNED:in koetulos oikeuttaa hakemaan mihin tahansa espanjalaiseen korkeakouluun, eikä sen tulos vanhene. (Sorri & Tiilikainen 2007, 27.)

Joihinkin koulutusohjelmiin voi olla muitakin pääsyvaatimuksia, joten parasta on ottaa suoraan yhteyttä haluamaansa yliopistoon hakuprosessin selvittämiseksi. Esimerkiksi taidekorkeakouluilla on omat vaihtelevat pääsyvaatimuksensa. Toisen syklin opintoihin haettaessa tulee myös ottaa yhteyttä yliopiston kansainvälisten asioiden toimistoon aikaisempien opintojen rinnastusta varten. (Sorri & Tiilikainen 2007, 24-27.)

Varsinaista kielikoetta ulkomaisille hakijoille ei yleensä ole, vaan kielitaitoa mitataan espanjankielisessä UNED:in yleisessä pääsykokeessa. Joissain poikkeustapauksissa yliopistot saattavat vaatia myös omaa kielikoetta. Yliopistot tarjoavat usein korkeatasoisia espanjankielen kursseja ulkomaisille opiskelijoille, joten kielitaitoa pääsee parantamaan vielä paikan päällä. (Sorri & Tiilikainen 2007, 25.) Useimpiin korkeakouluihin pääsyyn riittää siis yliopilastutkinto ja yleisen pääsykokeen läpäisy, mutta poikkeuksena ovat esimerkiksi taidekorkeakoulut. Näiden pääsyvaatimukset kannattaa tarkistaa koulujen internetsivuilta. (Sorri & Tiilikainen 2007, 27.)

4.3 Ulkomailla oleskeluun liittyvät käytännön asiat

EU-kansalaiset voivat oleskella Espanjassa ilman oleskelulupaa tai viisumia kolmen kuukauden ajan. Viranomaisten myöntämää oleskelulupaa ei vaadita myöskään EU-maiden opiskelijoilta tai työntekijöiltä, kunhan heillä on henkilöllisyyskortti tai passi. Oleskeluluvan kuitenkin voi hankkia halutessaan paikalliselta poliisiasemalta. Oleskeluluvasta riippumatta kaikilla Espanjassa asuvilla ulkomaalaisilla on velvollisuus kirjoittautua asuinpaikkakuntansa asukasrekisteriin (Padrón municipal). Rekisterin tiedot ovat salaisia, mutta tarvittaessa rekisteristä voi pyytää todistuksen Suomen viranomaisille esimerkiksi ajoneuvon vientiä tai perintöasioita varten. (Sorri & Tiilikainen 2007, 52.)

Julkinen terveydenhuolto on Espanjassa maksutonta ja sen piiriin kuuluvat Espanjan terveydenhuoltolaitos (Instituto Nacional de Salud) sekä laitokset, joilla on sen kanssa sopimus. Hoitoon päästäkseen tulee esittää eurooppalainen sairaanhoitokortti. (Sorri & Tiilikainen 2007, 52.)

Vakuutuksista sairausvakuutus on pakollinen Espanjassa opiskeleville, esimerkiksi suomalainen sairausvakuutus riittää. Jos opiskelee Espanjassa alle vuoden riittää, että hakee Kelalta maksuttoman eurooppalaisen sairaanhoitokortin. Yli vuoden opintoja varten Kelalta täytyy hakea vakuuttamispäätös, joka takaa suomalaisen sosiaaliturvan jatkossakin. (Sorri & Tiilikainen 2007, 51.)

Lisäksi vakuutuksista kannattaa muistaa matka- ja matkatavaravakuutus, joiden voimasaolosta tulee kysyä omalta vakuutusyhtiöltä Suomesta ennen lähtöä. Korkeakouluissa tai matkalla sinne tapahtuvien tapaturmien varalta korkeakoulut yleensä vakuuttavat kaikki tutkinto-opiskelijat, mutta vaihto-opiskelijoilla ei ole samanlaista vakuutusturvaa. Paikanpäällä voi hankkia lisää vakuutuksia esimerkiksi tapaturman tai varkauden varalta. Paikallisista vakuutusmahdollisuuksista kannattaa kysyä korkeakoulun kansainvälisten asioiden toimistosta. (Sorri & Tiilikainen 2007, 51.)

4.4 Opinnot Espanjassa

Harkitessa koko tutkinnon suorittamista Espanjassa on hyvä tietää tutkintojen eroista suomalaisiin tutkintoihin verrattuna. Espanjassa tutkinnot eivät ole yhtä ammattisuuntautuneita kuin Suomessa. Myös työharjoittelussa olleiden sekä opiskeluaikana ulkomailla opiskelleiden osuus tutkinnon suorittaneista on Espanjassa pienempi kuin Suomessa. (Kivinen & Nurmi 2008, 43–52.) Suomalaisista korkeakoulutetuista noin 70 prosentilla on valmistumishetkellä jo työkokemusta alalta, kun taas espanjalaisilla alan työkokemusta on vain alle kolmanneksella. Suomalaisista korkeakoulutetuista lisäkoulutusta hankki valmistumisen aikoihin vain 17 prosenttia, mutta työllisyysongelmien vaivaamista espanjalaisista joka kolmas aloitti uuden koulutuksen. (Kivinen & Nurmi 2008, 70–75.)

Opiskelijoiden ikärakenne vaihtelee myös maittain. Espanjassa yli puolet tutkinnon suorittaneista on alle 24-vuotiaita, kun taas Suomessa kyseinen ikäryhmä vastaa vain noin kol-

mannesta tutkinnon suorittajista. Suomessa yli 27 vuotiaina valmistuneita on selkeästi enemmän kuin Espanjassa. Tutkinnon keskimääräinen suorittamisaika on Espanjassa hieman lyhyempi kuin Suomessa. (Kivinen & Nurmi 2008, 53–60.)

Yliopisto-opinnot koostuvat pakollisista opinnoista akateemisen pätevyyden saavuttamiseksi, yliopiston edellyttämistä kursseista sekä vapaavalintaisista kursseista. Vapaavalintaisten kurssien määrää on viime aikoina laajennettu ja niitä on vähintään 10 prosenttia tutkinnosta. Pakollisia yleisiä opintoja on kandidaatin tutkinnossa 60 ECTS:iä. (Sorri & Tiilikainen 2007, 29.)

Máster-jatkotutkinto kestää noin vuoden ja sen voi yleensä suorittaa myös jossakin muussa yliopistossa kuin jossa kandidaatin tutkinnon. Máster-tutkinnot ovat usein kalliita ja niitä kannattaa vertailla eri yliopistojen kesken. Myös kandidaatin tutkintoa harkitessa kannattaa eri yliopistoja vertailla keskenään, sillä tutkintoihin voi kuulua eri yliopistoissa hyvinkin erilaisia ja eritasoisia kursseja. Yliopiston valinnalla on merkitystä varsinkin jos aikoo jäädä töihin Espanjaan, mutta virallista ranking-listaa yliopistoista ei ole. (Sorri & Tiilikainen 2007, 30.)

4.4.1 Opiskelu käytännössä

Opintoja aloittaessa täytyy ensimmäisenä ilmoittautua opiskelijaksi koulullaan. Ilmoittautuessa tarvitaan henkilötodistus, valokuvia ja vaihto-opiskelun ollessa kyseessä todistus vaihto-opiskelusta. Ilmoittauduttuaan opiskelija saa opiskelijakortin jolla saa esimerkiksi alennuksia julkisen liikenteen matkoista. (Sorri & Tiilikainen 2007, 27.)

Yliopistoissa lukuvuosi alkaa lokakuun ensimmäisellä viikolla ja loppuu kesäkuun lopussa. Kurssit kestävät lukukauden tai lukuvuoden ja niiden lopussa on koe. Koejaksot ovat yleensä helmikuussa ja kesäkuussa. Uusintakokeet pidetään kesällä tai syksyllä ja uusinnan voi tehdä kurssista ja yliopistosta riippuen yleensä kaksi kertaa. Tutkinnon suorittamiseksi kaikki pakolliset kurssit on suoritettava hyväksytysti. (Sorri & Tiilikainen 2007, 29.)

4.4.2 Kustannukset ja rahoitus

Opinnot espanjalaisissa korkeakouluissa ovat maksullisia ja lukukausimaksujen suuruuden vahvistavat vuosittain yliopistoneuvosto sekä autonomisten alueiden hallitukset. Lukukausimaksut riippuvat muun muassa siitä, onko oppilaitos julkinen vai yksityinen, mitä alaa opiskelee sekä minkä vuoden opiskelija on. Hintaerot julkisten ja yksityisten yliopistojen välillä ovat suuria; esimerkiksi ensimmäisen vuoden lukuvuosimaksu voi julkisessa yliopistossa olla 1 000 euroa kun taas yksityisten koulujen lukukausimaksut voivat olla jopa 10 000 euroa. Ajankohtaiset lukukausimaksut löytyvät nykyään suoraan useimpien yliopistojen internetsivuilta. (Sorri & Tiilikainen 2007, 31.) Muut elinkustannukset Espanjassa riippuvat paikasta ja elämäntyylistä, mutta ovat yleisesti alhaisemmat kuin Suomessa. Suurkaupungeissa hintataso on kuitenkin korkeampi kuin pienissä kaupungeissa. (Sorri & Tiilikainen 2007, 32.)

Ulkomailla opiskelun rahoitus kannattaa suunnitella etukäteen tarkasti. Perustutkinto-opiskelijoiden rahoituksen tärkein mahdollisuus on opintotuki, sillä apurahat ja stipendit jaetaan yleensä jatko-opiskelijoille. Erilaisten säätiöiden, rahastojen, järjestöjen ja kaupunkien apurahoista ja stipendeistä kannattaa kuitenkin ottaa selvää, sillä niiden myöntämisperusteet ovat vaihtelevia. Lisätietoa löytyy esimerkiksi Suomen ylioppilaskuntien liiton Apurahatietokannasta. Vaihto-ohjelmiin lähtevät opiskelijat saavat yleensä kotimaiselta oppilaitokseltaan tai vaihto-organisaatioltaan avustusta kuluihin. (Sorri & Tiilikainen 2007, 33.)

Espanjan hallitus myöntää lisäksi joitakin apurahoja esimerkiksi kulttuurivaihtosopimukseen perustuviin jatko-opintoihin sekä Madridin Complutense-yliopistossa järjestettäviin kieli- ja kulttuuriopintoihin. Näitä apurahoja haetaan suoraan Espanjan ulkoasiainministeriön verkkopalvelun kautta (AECID 2012). Lisäksi erilaiset ministeriöt ja kansainväliset säätiöt saattavat myöntää apurahoja ja stipendejä. (Sorri & Tiilikainen 2007, 33–34.)

Jos opinnot sisältyvät Suomessa suoritettavaan tutkintoon tai tutkinto vastaa Suomessa tuettavia opintoja, voi niihin hakea opintotukea Kelalta. Jotta opintotukea voi saada ulkomailla opiskeluun, täytyy henkilöllä olla ollut kotikunta Suomessa kahden vuoden

ajan viimeisen viiden vuoden aikana. Lisäksi ulkomaille oleskelun tulee olla tilapäistä ja lähinnä opiskelusta aiheutuva. Koko tutkintoa suoritettaessa Kelalle täytyy toimittaa oppilaitoksen läsnäolotodistus ja todistus edellisen vuoden opinnoista jokaisen lukuvuoden alussa. (Sorri & Tiilikainen 2007, 34.)

Jos ulkomailla opiskelee alle vuoden, oikeus Suomen sosiaaliturvaan ratkaistaan opintotuen myöntämispäätöksen perusteella ilman erillistä hakemusta. Jos opiskelu kestää yli vuoden, täytyy Kelalta hakea erikseen oikeutta Suomen sosiaaliturvan säilyttämiseksi. Päätös Suomen sosiaaliturvaan kuulumisesta tehdään enintään viideksi vuodeksi kerrallaan (Kela 2012a). Opintotuen määrän voi laskea Kelan internetsivujen laskurilla. Myös ajankohtaiset ulkomailla opiskelevien opintorahan, asumislisän sekä opintolainan valtiontakauksen suuruudet löytyvät Kelasta. (Kela 2012b.)

4.5 Opintojen vastaavuus ja tutkinnon hyödyllisyys Suomessa

Opintojen vastaavuus on tärkeää selvittää esimerkiksi siinä tilanteessa, että Espanjassa tutkinnon suorittanut haluaa hakea jatko-opiskelupaikkaa tai virkakelpoisuutta Suomesta tai haluaa tutkinnostaan suomalaisen viranomaisen tunnustuspäätöksen. (Sorri & Tiilikainen 2007, 20.) Akateemisesta tunnustamisesta päättää Suomessa asianomainen oppilaitos. Kotimainen oppilaitos päättää vaihdossa suoritettujen opintojen hyväksilykemisestä ja jatko-opiskelupaikkaa varten tutkinnon vastaavuudesta. Opiskelija saattaa joutua täydentämään tutkintoaan mikäli jatko-opiskelupaikkaa tarjoavan oppilaitoksen mielestä ulkomailla suoritettu tutkinto ei vastaa tarpeeksi hyvin suomalaista tutkintoa. (Sorri & Tiilikainen 2007, 20–21.)

Työelämässä yksityisen sektorin työnantajat päättävät millaisen arvostuksen ulkomailla suoritettulle tutkinnolle antavat. Usein yksityisen sektorin työnantajat eivät vaadi päätöstä tutkinnon rinnastamisesta ja yleisesti ulkomailla suoritettuja tutkintoja arvostetaan. Jos ulkomailla tutkinnon suorittanut hakee julkista virkaa tai tehtävää johon vaaditaan vähintään kolmivuotinen korkeakoulu- tai yliopistotutkinto, joutuu hän yleensä hakemaan päätöksen tutkintonsa rinnastamisesta suomalaiseen tutkintoon. Päätös on maksullinen ja se haetaan Opetushallitukselta. (Sorri & Tiilikainen 2007, 21.)

Lisäksi Opetushallitukselta voi pyytää asiantuntijalausunnon korkeakoulututkintoa alemmasta ulkomailla suoritetusta tutkinnosta. Asiantuntijalausunto on maksullinen eikä anna virkakelpoisuutta. (Sorri & Tiilikainen 2007, 22.)

5 Haastattelututkimus

Laadullisessa tutkimuksessa tarkoituksena ei yleensä ole tehdä empiirisesti yleistäviä päätelmiä kuten kvantitatiivisessa tutkimuksessa (Eskola & Suoranta 2000, 65). Produktiossani tutkimustulosten onkin tarkoitus olla esimerkkeinä suomalaisten kokemuksista, ei yleistää niitä.

5.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Kvalitatiivisella tutkimuksella tarkoitetaan laadullista tutkimusmenetelmää, joka eroaa kvantitatiivisesta eli tilastollisesta menetelmästä (Eskola & Suoranta 2000, 13–14). Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohta on todellisen elämän kuvaaminen ja kohteen tutkiminen mahdollisimman kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi ym. 2009, 161). On olemassa laadullista aineistoa ja aineiston laadullista käsittelyä, eli menetelmien rajat eivät ole selkeät. Kvalitatiivisen tutkimuksen voidaan sanoa olevan subjektiivisempaa ja induktiivisempaa kuin kvantitatiivinen tutkimus. (Eskola & Suoranta 2000, 13–14.)

Valitsin tutkimusmenetelmäksi haastattelun, koska halusin saada produktioon kirjallisista lähteistä löydetyn faktatiedon rinnalle myös suomalaisten Espanjassa opiskelleiden henkilöiden mielipiteitä ja kertomuksia. Kyselytutkimukseen ei ehkä olisi löytynyt tarpeeksi vastaajia, eikä vastauksista olisi käynyt ilmi tarpeeksi hyvin Espanjassa opiskelleiden kokemukset.

5.2 Aineiston keruu ja analysointi

Haastattelun idea on yksinkertainen; haastattelija kysyy haastateltavalta suoraan mitä hän ajattelee (Eskola & Suoranta 2000, 85). Haastateltavalla on mahdollisuus tuoda esiin itseään koskevia asioita vapaasti. Haastattelulla voidaan selventää ja syventää tietoa sekä saada perusteluja vastauksille. (Hirsjärvi ym. 2009, 205.) Viime aikoina haastattelun määritelmässä onkin siirrytty keskustelunomaisempiin haastattelumuotoihin. (Eskola & Suoranta 2000, 85.)

Päätin tehdä haastattelut sähköpostitse, jotta niistä ei tulisi liian laajoja ja voisin tehdä useampia haastatteluja saaden useampia näkökulmia. Kyseessä oli strukturoitu haastattelu, jossa ennalta määritetyt kysymykset ovat kaikille samat ja ne esitetään tietyssä järjestyksessä (Hirsjärvi ym. 2009, 208). Etsin haastateltavia henkilöitä toimeksiantajani Suomi-Espanja Seuran kautta, joka ilmoitti työstäni ja haastateltavien tarpeesta muun muassa internetsivuillaan ja lehdessään. Lisäksi laitoin kaksi ilmoitusta internetin keskustelupalstoille, joilla käytiin keskustelua Espanjassa opiskelusta. Yksitoista henkilöä ilmaisi halunsa vastata haastatteluun. Lähetin heille haastattelukysymykset sähköpostitse 1.4.2012. Haastattelukysymyksiin vastasi seitsemän henkilöä.

Aineiston analyysin tarkoitus on tiivistää aineistoa menettämättä sen sisältämää informaatiota. Informaatio pyritään erottamaan hajanaisesta aineistosta selkeästi luettavaksi. (Eskola & Suoranta 2000, 137.) Koska aineistoni oli valmiiksi tekstin muodossa sähköpostitse tulleiden vastausten ansiosta, litterointi ei ollut tarpeellista. Aloitin aineiston analysoinnin teemoittelulla. Teemoittelussa aineistosta nostetaan esiin tutkimusongelmia valaisevia teemoja ja ryhmitellään keskeiset aiheet (Eskola & Suoranta 2000, 174). Järjestin eri henkilöiden vastaukset kysymysten alle ja yhdistin toisiinsa liittyvät kysymykset ryhmiksi. Joissain vastauksissa tuli esille informaatiota, joka kuului toiseen teemaan. Tällaiset tiedot siirsin niitä käsittelevän teeman alle. Seuraavaksi esiteltävät tulokset kirjoitin teemoitellun aineiston perusteella.

5.3 Tulokset

Haastateltavat olivat iältään 25–60-vuotiaita naisia sekä miehiä ja olivat opiskelleet Espanjassa neljästä kuukaudesta kuuteen vuoteen vuosien 2001 ja 2012 välillä. Neljä haastateltavista asui vielä haastatteluhetkenäkin Espanjassa opiskelemassa tai töissä.

Haastateltavista kuusi oli opiskellut yliopistossa ja yksi espanjan kielen kursseja tarjoavassa oppilaitoksessa. Yliopistossa opiskelleista haastateltavista kaikki olivat opiskelleet eri yliopistoissa ympäri Espanjaa. Haastateltavien anonymiteetin säilyttämiseksi nimesin vastaajat kirjaimin a – g.

5.3.1 Hakeminen

Ulkomaille opiskelemaan hakeutumisen syiksi henkilö e mainitsi muun muassa kielitaidon parantamisen sekä uuden ja erilaisen kulttuurin kokemisen, jotka tulivat ilmi myös henkilöiden b ja c vastauksista. Juuri Espanjaan haluttiin eniten kielen takia, mutta myös henkilökohtaiset syyt, ilmasto ja valmiiksi Espanjassa asuminen mainittiin. Osalla myös opinnot vaikuttivat valintaan, esimerkiksi vaihdossa ollut henkilö b ei vielä opintojen alkuvaiheessa voinut lähteä kaukomaihin vaihtoon. Henkilön f koulutusohjelmaan taas kuului lukukausi Espanjassa.

Lyhyemmän ajan opiskelleet henkilöt b ja c kertoivat hakuprosessin olleen helppo, esimerkiksi vaihto-ohjelmassa oma koulu auttaa paljon. Tutkintoa suorittaneiden on täytynyt ensin käännettää lukion todistukset virallisella kääntäjällä espanjaksi ja laillistaa ne Espanjan opetusministeriöllä. Henkilö g kertoi kyseiseen ns. homologaatio prosessiin kuluneen paljon aikaa. Sen jälkeen osa on joutunut tekemään ulkomaisille tarkoitettua kokeen, joka vastaa paikallisten ylioppilaskoetta. Henkilö d, joka suoritti koko tutkinnon, ei joutunut tekemään minkäänlaista pääsykoetta, yliopiston hakupapereiden täyttämisen ja hakutoimistoon toimittaminen riittivät. Henkilöllä g Master-ohjelmaan hakemiseen kuului muun muassa haastattelu ja psykologinen testi.

Hakuprosessi oli kestänyt haastateltavilla viikosta vuoteen; lyhyemmän kielikoulun suorittaneella henkilö c:llä hakuprosessi oli lyhin kun taas valtion yliopistossa tutkinnon suorittanut henkilö a oli valmistautunut jopa vuoden ajan. Henkilö g kertoi päässeensä Master-ohjelmaan hyvin nopeasti, sillä kyseisen tutkinnon kiintiöpaikkoja ulkomaalaisille oli vielä ollut vapaina. Hänen mukaansa tällaisia ulkomaalaisille varattuja kiintiöpaikkoja on joissain tutkinnoissa, erityisesti sellaisissa joissa opiskelukielenä on osittain englanti.

Useat haastateltavista kertoivat hakuprosessin vaativan kärsivällisyyttä, sillä Espanjan byrokratia on vaikeasti ymmärrettävää eivätkä paikalliset osaa englantia. Eri toimistoissa joutuu käymään usean kerran eikä puhelimitse tai sähköpostitse tahdo saada tietoa. Hakuprosessiin kehoitettiin varaamaan paljon aikaa ja kärsivällisyyttä. Henkilö e kertoi myös saaneensa apua Suomen suurlähetystöltä.

Muita lähtövalmisteluja yli puolet haastateltavista eivät erityisesti tehneet, sillä he asuivat jo valmiiksi tai olivat asuneet aiemmin Espanjassa. Muilla lähtövalmisteluihin kuului muun muassa matkavakuutuksen hankkiminen tai pidentäminen, asunnon hankkiminen sekä opiskelupaikkaan liittyvien asioiden hoitaminen. Lähtövalmistelut olivat kaikilla haastateltavilla sujuneet helposti ja nopeasti, eikä kukaan maininnut niissä olleen vaikeuksia.

5.3.2 Opiskelu

Itse opiskelusta Espanjassa haastateltavilla oli hieman erilaisia mielipiteitä. Henkilön c mielestä opiskelu ei suuremmin eronnut Suomessa opiskelusta, kun taas osan mielestä se oli hyvin erilaista. Useat kertoivat opiskelun olevan teoreettisempaa kuin Suomessa, käytännössä opettaja luennoi ja opiskelijat kirjoittavat muistiinpanoja, ja opiskelu on lähinnä ulkoa opettelua. Käytännön soveltamista ei henkilön d mukaan painoteta kuten Suomessa, mikä näkyy myös osaamisen tasossa esimerkiksi kielissä. Kokemukset ovat osittain ristiriitaisia, sillä henkilö g kertoi Master-opinnoissa pääpainon olleen ryhmittöissä ja projekteissa.

Henkilön e mukaan kurssit ovat Espanjassa pidempiä kuin Suomessa ja kestävät koko lukukauden tai lukuvuoden. Oppitunnit voivat myös kestää myöhään iltaan; henkilö g kertoi iltatuntien voivan loppua vasta kello kymmeneltä illalla. Henkilö a kertoi, että Espanjassa opiskelijat ovat yleisesti nuorempia kuin Suomessa, eikä aikuisiällä opiskelu ole tavallista. Henkilö d kertoi tuntien tuntuvan välillä lastentarhalta suurimman osan kurssitovereista ollessa vasta 18-vuotiaita. Useat paikallisista opiskelijoista asuvat vielä vanhempiensa kanssa.

Haastateltavat mainitsivat yliopistojen olevan Espanjassa suuria ja hieman sekavia, mutta moderneja. Useimmiten opettajat tai koulun henkilökunta eivät puhu muuta kuin espanjaa. Myös yliopistojen kerrottiin olevan byrokraattisia, useita papereita joutuu täyttämään ja toimittamaan eri toimistoihin. Lisäksi henkilö d sanoi koululaitoksen olevan Suomessa dynaamisempi ja tehokkaampi kuin Espanjassa.

Koulutuksen taso oli useimpien mielestä samaa tasoa kuin Suomessa. Henkilö e mainitsi, että taso on vaihtelevampaa kuin Suomessa. Osa kursseista ja opettajista on tasokkaita, mutta osa todella huonoja. Lisäksi eri yliopistojen ja opiskelijoiden välillä on suuria tasoeroja. Espanjassa yliopistoon on helpompi päästä eikä kaikille aloille ole alakohdaisia pääsykokeita, joten opiskelijat voivat olla hyvinkin eri tasoisia. Suomessa myös vaaditaan henkilön b mielestä enemmän itsenäistä työtä kurssien läpäisemiseen.

Opiskelijoiden suhde opettajiin on Espanjassa haastatteluiden mukaan kaukaisempi. Kurssista voi päästä läpi jopa näkemättä opettajaa, sillä ryhmät ovat suuria eikä opettaja huomaa välttämättä kaikkia opiskelijoita, kuten henkilö a kertoi. Toisaalta taas henkilöllä e oli erilaisia kokemuksia opiskeluryhmien oltua pienemmät, jolloin opettajien kanssa tuli helpommin tutuksi. Muun muassa henkilö b kertoi keskustelun ja osallistumisen oppitunneilla olevan Espanjassa vilkkaampaa kuin Suomessa. Opiskelijat kunnioittavat yleisesti opettajia ja teittelyn käyttö on itsestäänselvyys, kuten henkilö g kertoi.

Useimmat haastateltavista olivat opiskelleet pääsääntöisesti espanjaksi, vain henkilön d kurssikielenä oli englanti. Vieraalla kielellä opiskelu koettiin sitä rankempana, mitä vähemmän kieltä oli etukäteen opiskellut. Henkilön e mukaan muistiinpanoja kirjoitetaan tunnilla nopeaan tahtiin, joten kielitaito on tärkeää. Useimmat kuitenkin kertoivat tottuneensa hyvin vieraalla kielellä opiskeluun.

Henkilö g kertoi lisätietoa Master-tutkinnoista. Hänen mukaansa Espanjassa Master-tutkinnot on jaettu “Master Oficial”- ja “Master”-tutkintoon. “Master Oficial”-tutkinnot ovat valtion tukemia tutkintoja ja näin ollen halvempia kuin yksityisten instituutioiden järjestämät tutkinnot.

5.3.3 Kulttuurisokki

Yksikään haastateltavista ei maininnut varsinaisesti varautuneensa kulttuurisokkiin. Henkilöt d ja g kertoivat opiskelleensa kieltä omatoimisesti etukäteen, henkilö b sanoi lähteneensä matkaan seikkailumielellä. Suurin osa vastaajista ei myöskään kertonut kulttuurisokin vaikuttaneen heidän elämäänsä. Alussa saattoi olla vaikeuksia totutella kulttuurieroihin, mutta niihin totuttiin nopeasti.

Sopeutumiseen ja kulttuurisokkiin liittyen henkilön e vastaus kuvasi hyvin kulttuurisokin vaiheita. Hän kertoi alun olleen ”kuherruskuukautta”, jolloin kaikki tuntui hienolta. Muutaman kuukauden kuluttua koti-ikävää oli useammin ja hän kertoi alkaneensa vertailla Espanjaa Suomeen. Lopulta sekin vaihe meni ohi ja hän kertoi oppineensa, että sopeutuminen tapahtuu paremmin kun ei liikaa vertaile maita keskenään.

Henkilön g tarina oli samantapainen. Ensimmäisten viikkojen hän kertoi tuntuneen lomailulta. ”Lomailun loppuessa ja arjen alkaessa opiskeluhaasteineen oli jokainen päivä samalla mielenkiintoinen mutta myös henkisesti kuluttava”, hän kertoi. Nopeasti hän oppi ettei riman asettaminen korkealle johtaisi mihinkään ja hän päätti ottaa rennommin ja asettaa realistisia tavoitteita itselleen. Kun opiskelurytmi löytyi ja kieli alkoi muutamana kuukauden jälkeen sujumaan, hän pystyi jo opiskelemaan lähes kuten muutkin opiskelukaverinsa. Muiden vastaajien kertomukset sopeutumisesta vaihtelivat, osan mielestä sopeutuminen ei ollut yhtään vaikeaa tai ongelmia oli alussa vain kielen kanssa, kuten henkilö a kertoi.

Täysin sopeutuneeksi vastaajat tunsivat itsensä hyvin eri aikaan. Henkilö c kertoi sopeutuneensa parissa viikossa, henkilöt a ja b muutamassa kuukaudessa, henkilö e vuoden tai kahden jälkeen, henkilö f ei koskaan. Monet mainitsivat kysymyksen hankalaksi, sillä ulkomaalaisena näkee aina asiat hieman eri tavoin kuin paikalliset. Henkilö d kertoi toisaalta tuntevansa olleensa aina sopeutunut, vaikkei kuitenkaan tunne Espanjaa kodikseen. Lyhyemmän aikaa Espanjassa asuneiden käsitys sopeutumisesta luultavasti poikkeaa useita vuosia asuneiden käsityksestä, joten sopeutumiseen tarvittavaa aikaa on vaikea verrata.

Osa haastateltavista oli asunut Espanjassa jo aiemmin, eikä kokenut erityisempiä yllätyksiä tai ongelmia. Loputkin kertoivat tottuneensa paikallisiin tapoihin nopeasti. Muutamia yleisiä yllätyksiä tai ongelmia kuitenkin nousi esiin. Yhdeksi ongelmaksi yli puolet haastatelluista mainitsivat byrokratian. ”Espanjassa joutuu aina välillä vähän taistelemaan, jopa hieman suuttumaan, että saa haluamansa”, kertoi henkilö e. Yhden asian hoitaakseen tarvitaan useita eri papereita ja käymistä useissa eri toimistoissa. Henkilö g kertoi, että ”joka paikassa vaaditaan virallisia leimoja joiden saaminen vaatii aina jonot-

tamista sekä pankissa suoritettavia muutaman euron hallintomaksuja”. Byrokratia tuntuu erityisesti suomalaisen silmissä käsittämättömältä ja asioiden hoitaminen on hidasta ja vaikeaa, kuten henkilö d kertoi. Henkilö g kertoi lisäksi Espanjan harmaan talouden, työttömyyden laajuuden, julkisen hallinnon ja poliittisen systeemin saamattomuuden ja suhteellisen vapaana rehottavan korruption olevan asioita, joita hänen on suomalaisena vaikea ymmärtää.

Myös espanjalaisten sosiaalisuus, aikataulujen joustavuus ja ”mañana” kulttuuri pitivät haastateltavien mukaan paikkaansa. Henkilö d oli kokenut mañana-kulttuurin vaikeuttavan esimerkiksi ryhmätöiden ja projektien tekemistä. Henkilö e kertoi myös, ettei espanjalaisten ”lupauksia” kannata ottaa yhtä tosissaan kuin Suomessa. Jos joku lupaa soittaa tai tehdä jotakin kanssasi jonakin päivänä, sitä ei välttämättä tapahdu. Henkilö g kertoi yllättävänä asiana myös sen, etteivät espanjalaiset pääsääntöisesti osaa englantia, vaikka ovat opiskelleet sitä koulussa vuosia.

Paluun kulttuurisokkia kertoi kokeneensa henkilöt a ja b. Henkilö b kertoi sen olleen jopa pahempi kuin muuttaessa Espanjaan. Suomalaiset tavat olivat ehtineet unohtua ja tuntuivat kummalliselta ja espanjalainen kulttuuri tuntui jopa paremmalta takaisin palatua. Puolet vastaajista eivät vielä olleet palanneet Suomeen.

5.3.4 Opintojen hyödyllisyys

Vain henkilö e oli hyväksyttänyt tutkintonsa Suomessa. Loput eivät olleet hakeneet hyväksymistä, eivät ole vielä suorittaneet tutkintoa loppuun, tai eivät saaneet vaihtoehtojensa opintopisteitä.

Ammatillisena hyötynä Espanjan opinnoista haastateltavat näkivät kielitaidon kehittymisen, kansainvälisyyden, sopeutumiskyvyn sekä tulevaisuuden kontaktien kannalta. Muut hyödyt kuten ihmisenä kasvaminen, maailmankuvan avartuminen sekä espanjalaiseen kulttuuriin tutustuminen tuntuivat olevan kuitenkin tärkeämpiä haastateltaville kuin ammatilliset hyödyt. Moni kertoi myös uskovansa, että nykyiset tai tulevat työntekijät arvostavat heidän opintojaan ja kokemuksiaan Espanjasta.

Jokainen haastatelluista suosittelisi Espanjassa opiskelua muillekin suomalaisille, etenkin yleisesti ulkomailla asumisen ja kielen kannalta. Korkeatasoisen opiskelun kannalta Espanjaa ei välttämättä suositeltaisi oppilaitoksesta riippuen. Esimerkiksi henkilö g sanoo, että korkeatasoista koulutusta etsivien kannattaisi harkita Pohjois- tai Keski-Euroopan vaihtoehtoja. Vaihto-opiskelua henkilöt d ja e suosittelisivat kuitenkin kenelle tahansa. Henkilö b suosittelee opiskelemaan espanjan kieltä tarpeeksi ennen lähtöä, jotta saa vaihdostaan mahdollisimman paljon irti.

6 Oppaan laatiminen

Toimeksiantajani Suomi-Espanja Seuran pyynnöstä laadin opinnäytetyössäni produktiona lyhyen oppaan Espanjassa opiskelusta. Opas julkaistaan internetissä osana Suomi-Espanja Seuran verkkosivujen Espanja-tietoa. Tässä luvussa kerron oppaan suunnittelusta ja laatimisesta, sekä valintojeni perusteluista.

6.1 Kohderyhmä ja aihealueet

Oppaan kohderyhmänä ovat lähinnä suomalaiset nuoret ja aikuiset, jotka ovat kiinnostuneita mahdollisuuksista opiskella Espanjassa. Oppaassa käsitellään lähinnä korkeakouluopintoja, mutta yleinen tieto opiskelusta voi olla hyödyllistä muillekin kuin korkeakouluopintoja suorittaville.

Keskeisiä aihealueita oppaassa ovat Espanjan koulutusjärjestelmä, tutkinto-opiskelijaksi hakeminen, oleskeluun liittyvät käytännön asiat, opiskelu käytännössä, tutkinnon hyöty sekä kulttuurisokki. Päätin rajata aihealueet lähinnä opiskeluun liittyviin aiheisiin, sillä yleistä tietoa Espanjasta ja sen kulttuurista löytyy jo paljon sekä internetistä että kirjallisuudesta. Yleinen tieto kulttuurisokista oli myös mielestäni tärkeää, sillä harvemmat varautuvat siihen tarpeeksi etukäteen tai tunnistavat sen vaiheita.

6.2 Toteutus

Päätin tehdä oppaan pdf-muotoon, joka on hyvin yleinen tiedostomuoto ja toimii lähes kaikilla laitteilla ja selaimilla. Jotta opasta olisi mahdollista päivittää ja muokata, toimitin sen toimeksiantajalle myös word-muodossa. Ulkonäöltä halusin oppaasta selkeän ja helposti luettavan. Esimerkiksi alun sisällysluettelo auttaa löytämään etsimänsä tiedon helposti. Lisäisin oppaaseen myös kuvan kanteen, sillä kuvien avulla saa luotua tekstiin tunnelmaa. Täytyy kuitenkin muistaa, että internetyhteydet eivät ole kaikilla yhtä nopeita. Monia kuvia sisältävän tiedoston avaaminen olisi liian hidasta. (Alasilta 2002, 182–184.)

7 Pohdinta ja arviointi

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli koota valmiiksi löytyvistä kirjallisista lähteistä sekä haastatteluista tietoa Espanjassa opiskelusta ja tehdä aiheesta lyhyt opas. Kirjallista tietoa löytyi melko hyvin, vaikka tutkinto-opiskelua koskien suomenkielistä kirjallisuutta oli hyvin vähän. Vaihto-oppilaille suunnattuja oppaita tai yleistä tietoa Espanjaan muutosta löytyi enemmän.

Haastateltavien etsinnässä toimeksiantajallani Suomi-Espanja Seuralla oli suuri rooli, sillä he julkaisivat ilmoitukseni opinnäytetyöni aiheesta sekä internetsivuillaan että lehdessään. Sain yhteydenottoja halukkailta haastateltavilta runsaasti, eikä haitannut että kaikki eivät lopulta vastanneet lähettämiini kysymyksiin. Vastauksia sain seitsemältä henkilöltä, joka oli tavoitteeseeni nähden hyvä määrä.

Haastatteluiden kertomukset esimerkiksi hakuprosessia koskien sopivat kirjalliseen tietoon, vaikkakin koulukohtaisia pieniä eroja oli jonkin verran. Haastatteluissa näkyi käytännöllinen puoli asioista ja niissä kerrottiin esimerkiksi espanjalaisen byrokratian vaikeudesta, joka ei kirjallisista lähteistä käynyt ilmi. Kyseisistä kertomuksista päätellen on hyvä neuvoa Espanjaan opiskelemaan hakevia varaamaan hakuprosessiin tarpeeksi aikaa.

Yleisesti haastatteluiden tuloksista jää positiivinen kuva Espanjassa opiskelusta. Haastateltavat kokevat saaneensa ulkomailla opiskelusta korvaamattomia kokemuksia ja parantaneensa kielitaitoaan. Vaikka hakuprosessissa on saattanut olla vaikeuksia byrokratian kanssa, kaikki haastateltavista selvisivät niistä hyvin. Kulttuurisokkia kokeneet kertoivat jossain vaiheessa olleensa lähellä luovuttamista, mutta lopulta päätyivät kuitenkin suosittelemaan Espanjassa opiskelua lämpimästi.

Tärkeä haastatteluiden tulos on mielestäni se, että suurin osa suosittelee Espanjaa opiskelumaaksi lähinnä kokemusten ja kielen takia eikä niinkään korkeatasoisen koulutuksen takia. Se on hyvä tietää etukäteen jos esimerkiksi pohtii vaihto-opiskelun kohde- maata ja haluaa ehdottomasti korkeatasoiseen kouluun. Espanjan koulutuksen tasoa ei kuitenkaan pidä yleistää huonommaksi kuin Suomessa. Haastatteluissa todetaan koulu-

tuksen tason olevan suunnilleen samalla tasolla kuin Suomessa, mutta vaihtelevan enemmän oppilaitosten välillä.

Tutkimusta tehdessä on tärkeää myös sen luotettavuuden ja pätevyyden arvioiminen. Jokaisen tutkimuksen luotettavuutta tulisi lopuksi arvioida erilaisin tavoin (Hirsjärvi ym. 2009, 231). Kvalitatiivisessa tutkimuksessa arviointi koskee koko tutkimusprosessia. Luotettavuuden arviointi on selvästi erilaista verrattuna kvantitatiiviseen tutkimukseen, jossa luotettavuudella tarkoitetaan lähinnä mittauksen luotettavuutta. (Eskola & Suoranta 2000, 210–211.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuus perustuu lähinnä tutkijan toimintaan ja tutkimusprosessiin. Arvioinnin perustana on kysymys tutkimuksen sisältämien väitteiden perusteltavuudesta ja totuudenmukaisuudesta. (Eskola & Suoranta 2000, 210–212.) Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta parantaa se, että tutkija selostaa ja selittää tarkasti kaikki tutkimuksen toteuttamisen vaiheet totuudenmukaisesti (Hirsjärvi ym. 2009, 232).

Vaikka haastattelujen tarkoitus ei ole tehdä yleistyksiä, niidenkin pätevyyttä ja vastauksiin vaikuttavia asioita voi arvioida. Moni haastateltavista ei esimerkiksi kokenut voidensa verrata Espanjassa opiskelua Suomessa opiskeluun, sillä he eivät olleet opiskelleet Suomessa korkeakoulutasolla. Useat olivat lisäksi asuneet jo Espanjassa tai muualla ulkomailla aiemmin tai asuivat Espanjassa valmiiksi opintoihin hakiessaan, joten hakuprosessi on saattanut olla heille helpompi kuin ensimmäistä kertaa ulkomaille muuttaville.

Lähteet

AECID 2012. Sistema de acceso. Luettavissa:

<https://www.aecid.gob.es/login/faces/views/jaecid/login.xhtml> Luettu 2.9.2012

Alasilta, A. 2002. Verkkokirjoittajan käsikirja. Inforviestintä Oy. Helsinki.

Aro, M. 1998. Opiskelijana vieraassa kulttuurissa. Opetushallitus. Hakapaino Oy. Helsinki.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 5. painos. Gummerus. Jyväskylä.

Graff, M. 2008. Culture Shock! A survival guide to customs and etiquette: Spain. Marshall Cavendish Editions. Tarrytown.

Hansel, B. 2007. The exchange student survival kit. Toinen painos. Intercultural Press. Boston.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Tammi. Helsinki.

Karjaluoto, H. 2012. Digitaalinen markkinointiviestintä. 1. painos. WSOYpro Oy. Jyväskylä.

Kela 2012a. Näin haet oikeutta Suomen sosiaaliturvaan ulkomailla oleskelun ajaksi. Luettavissa:

<http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/291007103657HS?OpenDocument>

Luettu: 3.4.2012

Kela 2012b. Opintotuen määrä ulkomailla opiskelevalle. Luettavissa:

<http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/111202135541RS?OpenDocument>

Luettu: 3.4.2012

Kela. Partio, T. toim. 2011. Kelan opintoetuustilasto 2010/11. Suomen virallinen tilasto. Luettavissa:

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/29270/Optu_10_11.pdf?sequence=5

Luettu: 6.3.2012

Kivinen, O. & Nurmi, J. 2008. Työ, koulutus ja osaaminen. Yliopisto ja ammattikorkeakoulu yhdeksän maan eurooppalaisessa vertailussa. Uniprint. Turku.

Marx, E. 2001. Breaking through culture shock. Nicholas Brealey Publishing. Lontoo.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte 2012. Atención al ciudadano. Luettavissa:

<http://www.educacion.gob.es/horizontales/ministerio/atencion-ciudadano.html>

Luettu: 2.9.2012

Munich Business School 2009. U-Curve. Luettavissa: <http://www.munich-business-school.de/intercultural/index.php/Image:U-Curve.jpg> Luettu: 3.5.2012

Rauste-von Wright, M., Von Wright, J. & Soini, T. 2003. Oppiminen ja koulutus. 9. uudistettu painos. WSOY. Helsinki.

Saarikallio, M., Hellsten, K. & Juutilainen, V. 2008. Korkeakoulusta työelämään? Väylänä ulkomainen tai kotimainen tutkinto. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia. Vammalan Kirjapaino Oy. Vammala.

Saarikallio-Torp, M. & Wiers-Jenssen, J. 2010. Nordic students abroad. Student mobility patterns, student support systems and labour market outcomes. Studies in social security and health. Vammalan Kirjapaino Oy. Sastamala.

Sorri, P. & Tiilikainen, A. (toim.). 2007. Suuntana Espanja. Perustieto. 4. korjattu painos. Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO. Helsinki.

UNED 2012a. Fechas y centros de examen en Espana. Luettavissa:

http://portal.uned.es/portal/page?_pageid=93,1165415,93_20552890&_dad=portal&_s

chema=PORTAL Luettu: 15.3.2012

UNED 2012b. Lugares y plazos de matrícula. Luettavissa:

http://portal.uned.es/portal/page?_pageid=93,677561&_dad=portal&_schema=PORT

AL Luettu: 15.3.2012

UNED 2012c. Precios de la matrícula 2012. Luettavissa:

http://portal.uned.es/portal/page?_pageid=93,677671&_dad=portal&_schema=PORT

AL Luettu: 15.3.2012

Liitteet

Liite 1 Haastattelukysymykset

Taustatiedot

1. Minkä ikäinen olet?
2. Missä Espanjan kaupungissa opiskelet/opiskelit? Missä oppilaitoksessa?
3. Milloin ja kuinka kauan opiskelet/opiskelit Espanjassa?
4. Missä maassa asut nyt? Oletko jatkanut opintojasi vai oletko työelämässä?
5. Jos olet töissä, tunnetko että työsi vastaa hyvin koulutustasi?

Hakuprosessi

6. Miksi päätit hakea ulkomaille opiskelemaan? Miksi juuri Espanjaan?
7. Millainen hakuprosessi oli?
8. Koitko jonkinlaisia vaikeuksia hakuprosessin aikana?
9. Kauanko hakuprosessi kesti?

Lähtövalmistelut

10. Millaisia lähtövalmisteluja teit?
11. Koitko jonkinlaisia vaikeuksia lähtövalmisteluissa?
12. Kauanko yhteensä käytit aikaa lähtövalmisteluihin?

Opiskelu ja asuminen

13. Millaista opiskelu Espanjassa oli Suomeen verrattuna?
14. Millainen koulutuksen taso mielestäsi oli Suomeen verrattuna?
15. Oliko opettajien ja opiskelijoiden käyttäytyminen tai keskinäinen kommunikaatio jollain tavalla erilaista kuin Suomessa? Millä tavalla?
16. Opiskelitko englanniksi vai espanjaksi? Oliko vieraalla kielellä opiskelu vaikeaa?
17. Millaisia yllätyksiä/vaikeuksia koit Espanjassa asuessasi?

Kulttuurisokki

18. Varauditko etukäteen uuteen kulttuuriin sopeutumiseen? Miten?
19. Koitko kulttuurisokkia?

20. Miltä uuteen kulttuuriin sopeutuminen tuntui ensimmäisen parin viikon aikana?
Entä ensimmäisten kuukausien aikana?
21. Kuinka pitkän ajan jälkeen tunsit sopeutuneesi täysin?
22. Koitko paluun kulttuurisokkia palattuasi Suomeen?

Opintojen hyödyllisyys

23. Miten opintosi/tutkintosi hyväksyttiin Suomessa?
24. Millaista hyötyä koet opinnoistasi Espanjassa olleen (sekä ammatillisesti että muuten)?
25. Koetko, että työnantajat arvostavat opintojasi Espanjassa?
26. Suositteletko opiskelua Espanjassa muille suomalaisille? Entä oppilaitostasi?

Opiskelumahdollisuudet Espanjassa

Kuva: <http://infox.gcsu.edu/content/learn-about-study-abroad-opportunities>

Opas suomalaisille korkeakouluopiskelijoille

Jenni Sullanmaa

Sisältö

Johdanto	1
Vaihto-opiskelu vai koko tutkinnon suorittaminen?	1
Espanjan koulutusjärjestelmä	2
Opiskelemaan hakeminen	3
<i>Hakeminen ulkomaalaisena</i>	3
<i>Pääsykokeet</i>	4
<i>Muut pääsyaatimukset</i>	4
<i>Byrokratia</i>	5
Ulkomailla oleskeluun liittyvät käytännön asiat	6
<i>Oleskelulupa</i>	6
<i>Terveystenhoito</i>	6
<i>Vakuutukset</i>	6
Opinnot Espanjassa	7
<i>Opiskelu verrattuna Suomeen</i>	7
<i>Opiskelu käytännössä</i>	8
Kustannukset ja rahoitus	10
<i>Lukukausimaksut</i>	10
<i>Rahoitus</i>	10
Kulttuurisokki	12
<i>Kulttuuri ja kulttuuri-identiteetti</i>	13
<i>Kulttuurisokin neljä vaihetta</i>	14
<i>Kulttuurisokkiin varautuminen</i>	17
Opintojen vastaavuus ja tutkinnon hyödyllisyys Suomessa	18
Lähteet	20

Johdanto

Tämä opas on laadittu tuloksena HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulun matkailun koulutusohjelman opinnäytetyössä, jossa hankittiin valmista kirjallista tietoa Espanjassa opiskelusta sekä haastateltiin seitsemää Espanjassa opiskellutta henkilöä.

Haastateltavat olivat iältään 25-60 vuotiaita naisia sekä miehiä ja olivat opiskelleet Espanjassa neljästä kuukaudesta kuuteen vuoteen vuosien 2001 ja 2012 välillä. Neljä haastateltavista asui vielä haastattelujen aikanakin Espanjassa opiskelemaan tai töissä. Haastateltavista kuusi oli opiskellut yliopistossa ja yksi espanjan kielen kursseja tarjoavassa oppilaitoksessa. Yliopistossa opiskelleista haastateltavista kaikki olivat opiskelleet eri yliopistoissa ympäri Espanjaa.

Vaihto-opiskelu vai koko tutkinnon suorittaminen?

Vaihtoehtoina Espanjaan opiskelemaan haluavalle ovat joko koko tutkinnon suorittaminen tai vaihto-opiskelu. Lähtiessä suorittamaan koko tutkintoa täytyy lähtöä suunnitella huolellisesti, sillä silloin on itse haettava sopiva opiskelupaikka, maksettava mahdolliset lukukausimaksut ja järjestettävä muut käytännön asiat. (Sorri & Tiilikainen 2007, 19.)

Vaihto-ohjelmissa oppilaitokset ovat yhteistyössä sopineet opiskelijavaihdosta eikä opiskelijan tarvitse maksaa lukukausimaksuja. Ulkomailta suoritettut opinnot luetaan yleensä kokonaan hyväksi opiskelijan kotimaiseen tutkintoon ja vaihto-ohjelmiin lähtevät saavat usein opintotuen lisäksi apurahan. Vaihto-ohjelmaan osallistuminen edellyttää kotimaista opiskelupaikkaa, eikä vaihtoon voi lähteä yleensä vielä ensimmäisenä opiskeluvuotena. (Sorri & Tiilikainen 2007, 19.)

Espanjan koulutusjärjestelmä

Espanjassa oppivelvollisuus kestää ikävuodet 6-16 ja siihen kuuluvat ala-aste (Educación Primaria) ja yläaste (Educación Secundaria Obligatoria). Yläasteen hyväksytysti suorittaneet voivat jatkaa lukioon (Bachillerato) tai keskiasteen ammatilliseen koulutukseen (Ciclos Formativos de Grado Medio de Formación Profesional Especial). Näiden jälkeen opintoja voi jatkaa yliopistossa (Educación Universitaria) tai ylemmän tason ammatillisessa koulutuksessa (Formación Profesional Grado Superior). (Sorri & Tiilikainen 2007, 13.)

Korkea-asteen ammatilliseen koulutukseen pääsee lukion päättötodistuksella tai erityisten testien kautta. Koulutuksen kesto vaihtelee alasta riippuen. Ylemmän tason ammatillinen koulutus antaa keskijohdon ammatteihin tarvittavan pätevyyden ja valmistuneiden ammattinimike on Técnico Superior. (Sorri & Tiilikainen 2007, 17.)

Yliopistotason opintoja voi Espanjassa suorittaa yliopistokouluissa (Escuelas Universitarias), yliopistojen tiedekunnissa (Facultades) sekä teknisissä korkeakouluissa (Escuelas Tecnicas Superiores). Yliopistojen tutkintojärjestelmä jakautuu kolmeen vaiheeseen. Kandidaatin tutkinnon suorittaminen kestää noin 4 vuotta ja vastaa 240 ECTS pistettä. Kandidaatin ja maisterin yhtäjaksoinen tutkinto kestää noin 5–6 vuotta ja maisterin tutkinto tuo opintoihin 60-120 ECTS:iä lisää. Tohtorin tutkinnon kesto on noin 3–4 vuotta. (Sorri & Tiilikainen 2007, 17–18.)

Yliopisto-opinnot koostuvat pakollisista opinnoista akateemisen pätevyyden saavuttamiseksi, yliopiston edellyttämistä kursseista sekä vapaavalintaisista kursseista. Vapaavalintaisten kurssien määrää on viime aikoina laajennettu ja niitä on vähintään 10 prosenttia tutkinnosta. Pakollisia yleisiä opintoja on kandidaatin tutkinnossa 60 ECTS:iä. (Sorri & Tiilikainen 2007, 29.)

Máster-jatkotutkinto kestää noin vuoden ja sen voi yleensä suorittaa myös jossakin muussa yliopistossa kuin jossa kandidaatin tutkinnon on suorittanut.

Máster-tutkinnot ovat usein kalliita ja niitä kannattaa vertailla eri yliopistojen kesken. (Sorri & Tiilikainen 2007, 30) Yksi haastateltavista kertoi, että Master-tutkinnot on jaettu "Master Oficial"- ja "Master"-tutkintoon. "Master Oficial"-tutkinnot ovat valtion tukemia tutkintoja ja näin ollen halvempia kuin yksityisten instituutioiden järjestämät tutkinnot.

Myös kandidaatin tutkintoa harkitessa kannattaa eri yliopistoja vertailla keskenään, sillä tutkintoihin voi kuulua eri yliopistoissa hyvinkin erilaisia ja eritasoisia kursseja. Yliopiston valinnalla on merkitystä varsinkin jos aikoo jäädä töihin Espanjaan, mutta virallista ranking-listaa yliopistoista ei ole. (Sorri & Tiilikainen 2007, 30.)

Opiskelemaan hakeminen

Lyhyemmän ajan opiskelleet haastateltavat kertoivat hakuprosessin olleen helppo, esimerkiksi vaihto-ohjelmassa oma koulu auttaa paljon. Tutkintoa suorittavien täytyy kuitenkin muun muassa käännettää lukion todistukset virallisella kääntäjällä espanjaksi ja laillistaa ne Espanjan opetusministeriöllä. Haastateltavien mukaan tähän kuluu paljon aikaa ja vaivaa, joten prosessi on hyvä aloittaa mahdollisimman ajoissa.

Hakeminen ulkomaalaisena

EU-kansalaiset voivat hakea Espanjaan yliopistoon tasavertaisina espanjalaisten kanssa, vaikka ulkomaisille hakijoille on oma kiintiönsä. Ulkomaisten hakijoiden hakupisteet määräytyvät ylioppilastutkinnon ja pääsykokeen perusteella, mutta pisteytystapa on UNED:in määräämä ja eroaa espanjalaisten pisteytystavasta. Käytännössä UNED:in pääsykokeen hyväksytysti suorittaneet pääsevät haluamiinsa opiskelupaikkoihin, sillä kiintiöt eivät yleensä täyty. (Sorri & Tiilikainen 2007, 25.)

Yliopistoon hakeville suomalaisille pääsyvaatimuksina ovat ylioppilastutkinto ja erillinen ulkomaisille opiskelijoille tarkoitettu yleinen pääsykoe.

Ylioppilastutkinto- ja lukion päättötodistuksille täytyy anoa hyväksyntää autonomisen alueen opetusviranomaisilta tai Espanjan opetusministeriöltä. Kyseisten viranomaisten yhteystiedot voi saada suoraan yliopistolta tai opetusministeriöltä (<http://educacion.gob.es/horizontales/ministerio/atencion-ciudadano.html>). Hyväksyntää varten hakijalla täytyy olla todistuksista virallisesti espanjaksi käännettyt versiot, joissa on asiakirjan aidoksi todistava ns. apostilla, joka todistaa käännöksen allekirjoittaneen henkilön aseman. Opetusviranomaisilta saadaan kelpoisuustodistus, joka toimitetaan UNED:ille ja oikeuttaa osallistumaan pääsykokeeseen. (Sorri & Tiilikainen 2007, 26.)

Pääsykokeet

Pääsykokeen järjestää UNED (Universidad de Educación a Distancia), joka on Espanjan valtiollinen avoin yliopisto. Espanjankielisen kokeen voi suorittaa Espanjan suurimmissa kaupungeissa sekä joissakin vuosittain vaihtelevissa kaupungeissa muissa maissa. (Sorri & Tiilikainen 2007, 24.)

Vuonna 2012 koe järjestetään toukokuun lopulla ja syyskuun alkupuolella ja kokeen voi suorittaa Euroopan kaupungeista muun muassa Berliinissä, Lontoossa tai Pariisissa (UNED 2012a). Euroopassa tehtävään pääsykokeeseen ilmoittaudutaan internetissä UNED:in lomakkeella (http://portal.uned.es/portal/page?_pageid=93,19108320&_dad=portal&_schema=PORTAL). Ilmoittautumisaika päättyy yleensä pari viikkoa ennen koetta (UNED 2012b). Ilmoittautuminen on maksullinen ja uuden opiskelijan perusmaksu on vuonna 2012 105,91€ (UNED 2012c). Hyväksytty UNED:in koetulos oikeuttaa hakemaan mihin tahansa espanjalaiseen korkeakouluun, eikä sen tulos vanhene. (Sorri & Tiilikainen 2007, 27.)

Muut pääsyvaatimukset

Joihinkin koulutusohjelmiin voi olla muitakin pääsyvaatimuksia, joten parasta on ottaa suoraan yhteyttä haluamaansa yliopistoon hakuprosessin selvittämiseksi. Esimerkiksi taidekorkeakouluilla on omat vaihtelevat pääsyvaatimuksensa. Toisen

vaiheen opintoihin haettaessa tulee myös ottaa yhteyttä yliopiston kansainvälisten asioiden toimistoon aikaisempien opintojen rinnastusta varten. (Sorri & Tiilikainen 2007, 24-27.)

Varsinaista kielikoetta ulkomaisille hakijoille ei yleensä ole, vaan kielitaitoa mitataan espanjankielisessä UNED:in yleisessä pääsykokeessa. Joissain poikkeustapauksissa yliopistot saattavat vaatia myös omaa kielikoetta. Yliopistot tarjoavat usein korkeatasoisia espanjankielen kursseja ulkomaisille opiskelijoille, joten kielitaitoa pääsee parantamaan vielä paikan päällä. (Sorri & Tiilikainen 2007, 25.) Useimpiin korkeakouluihin pääsyyn riittää siis ylioppilastutkinto ja yleisen pääsykokeen läpäisy, mutta poikkeuksena ovat esimerkiksi taidekorkeakoulut. Näiden pääsyvaatimukset kannattaa tarkistaa koulujen internetsivuilta. (Sorri & Tiilikainen 2007, 27.)

Haastateltavista osa oli joutunut tekemään ulkomaisille tarkoitetun kokeen, joka vastaa paikallisten ylioppilaskoetta. Yksi koko tutkinnon Espanjassa suorittaneista haastateltavista ei joutunut tekemään minkäänlaista pääsykoetta, yliopiston hakupapereiden täyttäminen ja hakutoimistoon toimittaminen riittivät. Toisella haastateltavalla taas Master-ohjelmaan hakemiseen kuului lisäksi muun muassa haastattelu ja psykologinen testi.

Hakuprosessi oli kestänyt haastateltavilla viikosta vuoteen; lyhyemmän kielikoulun suorittaneella hakuprosessi oli lyhin, kun taas valtion yliopistossa tutkinnon suorittanut oli valmistautunut jopa vuoden ajan. Yksi haastateltavista kertoi päässeensä Master-ohjelmaan hyvin nopeasti, sillä kyseisen tutkinnon kiintiöpaikkoja ulkomaalaisille oli vielä ollut vapaina. Hänen mukaansa tällaisia ulkomaalaisille varattuja kiintiöpaikkoja on joissain tutkinnoissa, erityisesti sellaisissa joissa opiskelukielenä on osittain englanti.

Byrokratia

Useat haastateltavista kertoivat hakuprosessin vaativan kärsivällisyyttä, sillä Espanjan byrokratia on vaikeasti ymmärrettävää eivätkä paikalliset osaa

englantia. Eri toimistoissa joutuu käymään usean kerran eikä puhelimitse tai sähköpostitse tahdo saada tietoa. Yhden asian hoitaakseen tarvitaan useita eri papereita ja käymistä useissa eri toimistoissa. ”Joka paikassa vaaditaan virallisia leimoja joiden saaminen vaatii aina jonottamista sekä pankissa suoritettavia muutaman euron hallintomaksuja”, kertoi eräs haastateltavista. Byrokratia tuntuu erityisesti suomalaisen silmissä käsittämättömältä ja asioiden hoitaminen on hidasta ja vaikeaa.

Ulkomailla oleskeluun liittyvät käytännön asiat

Oleskelulupa

EU-kansalaiset voivat oleskella Espanjassa ilman oleskelulupaa tai viisumia kolmen kuukauden ajan. Viranomaisten myöntämää oleskelulupaa ei vaadita myöskään EU-maiden opiskelijoilta tai työntekijöiltä, kunhan heillä on henkilöllisyyskortti tai passi. Oleskeluluvan kuitenkin voi hankkia halutessaan paikalliselta poliisiasemalta. Oleskeluluvasta riippumatta kaikilla Espanjassa asuvilla ulkomaalaisilla on velvollisuus kirjoittautua asuinpaikkakuntansa asukasrekisteriin (Padrón municipal). Rekisterin tiedot ovat salaisia, mutta tarvittaessa rekisteristä voi pyytää todistuksen Suomen viranomaisille esimerkiksi ajoneuvon vientiä tai perintöasioita varten. (Sorri & Tiilikainen 2007, 52.)

Terveydenhuolto

Julkinen terveydenhuolto on Espanjassa maksutonta ja sen piiriin kuuluvat Espanjan terveydenhuoltolaitos (Instituto Nacional de Salud) sekä laitokset, joilla on sen kanssa sopimus. Hoitoon päästäkseen tulee esittää eurooppalainen sairaanhoitokortti. (Sorri & Tiilikainen 2007, 52.)

Vakuutukset

Vakuutuksista sairausvakuutus on pakollinen Espanjassa opiskeleville,

esimerkiksi suomalainen sairausvakuutus riittää. Jos opiskelee Espanjassa alle vuoden riittää, että hakee Kelalta maksuttoman eurooppalaisen sairaanhoitokortin. Yli vuoden opintoja varten Kelalta täytyy hakea vakuuttamispäätös, joka takaa suomalaisen sosiaaliturvan jatkossakin. (Sorri & Tiilikainen 2007, 51.)

Lisäksi vakuutuksista kannattaa muistaa matka- ja matkatavaravakuutus, joiden voimassaolosta tulee kysyä omalta vakuutusyhtiöltä Suomesta ennen lähtöä. Korkeakouluissa tai matkalla sinne tapahtuvien tapaturmien varalta korkeakoulut yleensä vakuuttavat kaikki tutkinto-opiskelijat, mutta vaihto-opiskelijoilla ei ole samanlaista vakuutusturvaa. Paikanpäällä voi hankkia lisää vakuutuksia esimerkiksi tapaturman tai varkauden varalta. Paikallisista vakuutusmahdollisuuksista kannattaa kysyä korkeakoulun kansainvälisten asioiden toimistosta. (Sorri & Tiilikainen 2007, 51.)

Opinnot Espanjassa

Harkitessa koko tutkinnon suorittamista Espanjassa on hyvä tietää tutkintojen eroista suomalaisiin tutkintoihin verrattuna. Espanjassa tutkinnot eivät ole yhtä ammattisuuntautuneita kuin Suomessa. (Kivinen & Nurmi 2008, 43–52.)

Opiskelu verrattuna Suomeen

Suurin osa haastateltavista kertoi opiskelun olevan Espanjassa teoreettisempaa kuin Suomessa. Käytännössä opettaja luennoi ja opiskelijat kirjoittavat muistiinpanoja, ja opiskelu on lähinnä ulkoa opettelua. Käytännön soveltamista ei painoteta kuten Suomessa, mikä näkyy myös osaamisen tasossa esimerkiksi kielissä. Kokemukset ovat kuitenkin osittain ristiriitaisia, sillä eräs haastateltavista kertoi Master-opinnoissa pääpainon olleen ryhmätöissä ja projekteissa.

Koulutuksen taso oli useimpien haastateltavien mielestä suunnilleen samaa tasoa kuin Suomessa, mutta vaihtelevampaa kuin Suomessa. Jotkut haastateltavista olivat kokeneet, että osa kursseista ja opettajista on tasokkaita,

mutta osa todella huonoja. Lisäksi eri yliopistojen ja opiskelijoiden välillä koettiin olevan suuria tasoeroja. Espanjassa yliopistoon on helpompi päästä eikä kaikille aloille ole alakohtaisia pääsykokeita, joten opiskelijat voivat olla hyvinkin eri tasoisia. Suomessa myös vaaditaan erään haastateltavan mielestä enemmän itsenäistä työtä kurssien läpäisemiseen.

Opiskelijoiden suhde opettajiin on Espanjassa haastatteluiden mukaan kaukaisempi. Kurssista voi päästä läpi jopa näkemättä opettajaa, sillä ryhmät ovat suuria eikä opettaja huomaa välttämättä kaikkia opiskelijoita. Toisella haastateltavalla oli erilaisia kokemuksia pienemmissä ryhmissä opiskelusta, jolloin opettajien kanssa tuli helpommin tutuksi. Keskustelun ja osallistumisen oppitunneilla kerrottiin olevan Espanjassa vilkkaampaa kuin Suomessa. Opiskelijat kuitenkin kunnioittavat yleisesti opettajia ja teittelyn käyttö on itsestänselvyys.

Opiskelijoiden ikärakenne on myös erilainen. Espanjassa yli puolet tutkinnon suorittaneista on alle 24-vuotiaita, kun taas Suomessa kyseinen ikäryhmä vastaa vain noin kolmannesta tutkinnon suorittajista. Suomessa yli 27-vuotiaina valmistuneita on selkeästi enemmän kuin Espanjassa. Tutkinnon keskimääräinen suorittamisaika on Espanjassa hieman lyhyempi kuin Suomessa. (Kivinen & Nurmi 2008, 53–60.) Myös haastatteluissa kerrottiin, että Espanjassa opiskelijat ovat yleisesti nuorempia kuin Suomessa, eikä aikuisiällä opiskelu ole tavallista. Useat paikalliset opiskelijat asuvat vielä vanhempiensa kanssa.

Opiskelu käytännössä

Opintoja aloittaessa täytyy ensimmäisenä ilmoittautua opiskelijaksi koulullaan. Ilmoittautuessa tarvitaan henkilötodistus, valokuvia ja mahdollinen todistus vaihto-opiskelusta. Ilmoittauduttuaan opiskelija saa opiskelijakortin, jolla saa esimerkiksi alennuksia julkisen liikenteen matkoista. (Sorri & Tiilikainen 2007, 27.)

Yliopistoissa lukuvuosi alkaa lokakuun ensimmäisellä viikolla ja loppuu kesäkuun lopussa. Kurssit kestävät lukukauden tai lukuvuoden ja niiden lopussa on koe. Koejaksot ovat yleensä helmikuussa ja kesäkuussa. Uusintakokeet pidetään kesällä tai syksyllä ja uusinnan voi tehdä kurssista ja yliopistosta riippuen yleensä kaksi kertaa. Tutkinnon suorittamiseksi kaikki pakolliset kurssit on suoritettava hyväksytysti. (Sorri & Tiilikainen 2007, 29.) Haastatteluiden mukaan oppitunnit voivat myös kestää myöhään iltaan; iltatunnit voivat loppua vasta kello kymmeneltä illalla. Haastateltavat mainitsivat yliopistojen olevan Espanjassa suuria ja hieman sekavia, mutta moderneja. Useimmiten opettajat tai koulun henkilökunta eivät puhu muita kieliä kuin espanjaa.

Useimmat haastateltavista olivat opiskelleet pääsääntöisesti espanjaksi, vain yhden kurssikielenä oli englanti. Vieraalla kielellä opiskelu koettiin sitä rankempana, mitä vähemmän kieltä oli etukäteen opiskellut. Muistiinpanoja kirjoitetaan tunnilla nopeaan tahtiin, joten kielitaito on tärkeää. Useimmat kuitenkin kertoivat tottuneensa hyvin vieraalla kielellä opiskeluun.

Haastateltavista yli puolet mainitsi Espanjassa yllättäneeksi ongelmaksi byrokratian. ”Espanjassa joutuu aina välillä vähän taistelemaan, jopa hieman suuttumaan, että saa haluamansa”, kertoi eräs haastateltavista. Yhden asian hoitaakseen tarvitaan useita eri papereita ja käymistä useissa eri toimistoissa. Byrokratia tuntuu erityisesti suomalaisen silmissä käsittämättömältä ja asioiden hoitaminen on hidasta ja vaikeaa, kuten haastateltavat kertoivat. Lisäksi Espanjan harmaan talouden, työttömyyden laajuuden, julkisen hallinnon ja poliittisen systeemin saamattomuuden ja suhteellisen vapaana rehottavan korruption kerrottiin olevan asioita, joita on suomalaisena vaikea ymmärtää.

Espanjalaisten sosiaalisuus, aikataulujen joustavuus ja ”mañana” kulttuuri pitävät haastateltavien mukaan paikkaansa. Yksi haastateltavista oli kokenut mañana-kulttuurin vaikeuttavan esimerkiksi ryhmätöiden ja projektien tekemistä. Lisäksi haastatteluissa kerrottiin, ettei espanjalaisten ”lupauksia” kannata ottaa yhtä tosissaan kuin Suomessa. Jos joku lupaa soittaa tai tehdä

jotakin kanssasi jonakin päivänä, sitä ei välttämättä tapahdu. Eräs haastateltavista kertoi yllättyneensä myös siitä, etteivät espanjalaiset pääsääntöisesti osaa englantia, vaikka ovat opiskelleet sitä koulussa vuosia.

Kustannukset ja rahoitus

Opinnot espanjalaisissa korkeakouluissa ovat maksullisia ja lukukausimaksujen suuruuden vahvistavat vuosittain yliopistoneuvosto sekä autonomisten alueiden hallitukset (Sorri & Tiilikainen 2007, 31).

Lukukausimaksut

Lukukausimaksut riippuvat muun muassa siitä, onko oppilaitos julkinen vai yksityinen, mitä alaa opiskelee sekä minkä vuoden opiskelija on. Hint erot julkisten ja yksityisten yliopistojen välillä ovat suuria; esimerkiksi ensimmäisen vuoden lukuvuosimaksu voi julkisessa yliopistossa olla 1 000 euroa kun taas yksityisten koulujen lukukausimaksut voivat olla jopa 10 000 euroa. Ajankohtaiset lukukausimaksut löytyvät nykyään suoraan useimpien yliopistojen internetsivuilta. (Sorri & Tiilikainen 2007, 31.)

Muut elinkustannukset Espanjassa riippuvat paikasta ja elämäntyylistä, mutta ovat yleisesti alhaisemmat kuin Suomessa. Suurkaupungeissa hintataso on kuitenkin korkeampi kuin pienissä kaupungeissa. (Sorri & Tiilikainen 2007, 32.)

Rahoitus

Ulkomailla opiskelun rahoitus kannattaa suunnitella etukäteen tarkasti. Perustutkinto-opiskelijoiden rahoituksen tärkein mahdollisuus on opintotuki, sillä apurahat ja stipendit jaetaan yleensä jatko-opiskelijoille. Erilaisten säätiöiden, rahastojen, järjestöjen ja kaupunkien apurahoista ja stipendeistä kannattaa kuitenkin ottaa selvää, sillä niiden myöntämisperusteet ovat vaihtelevia. Lisätietoa löytyy esimerkiksi Suomen ylioppilaskuntien liiton Apurahatietokannasta osoitteesta <http://apurahat.syl.fi>. Vaihto-ohjelmiin lähtevät opiskelijat saavat yleensä kotimaiselta oppilaitokseltaan tai vaihto-

organisaatioltaan avustusta kuluihin. (Sorri & Tiilikainen 2007, 33.)

Espanjan hallitus myöntää lisäksi joitakin apurahoja esimerkiksi kulttuurivaihtosopimukseen perustuviin jatko-opintoihin sekä Madridin Complutense-yliopistossa järjestettäviin kieli- ja kulttuuriopintoihin. Näitä apurahoja haetaan suoraan Espanjan ulkoasiainministeriön verkkopalvelun kautta osoitteessa <http://www.becasmae.es/>. Lisäksi erilaiset ministeriöt ja kansainväliset säätiöt saattavat myöntää apurahoja ja stipendejä. (Sorri & Tiilikainen 2007, 33–34.)

Jos opinnot sisältyvät Suomessa suoritettavaan tutkintoon tai tutkinto vastaa Suomessa tuettavia opintoja, voi niihin hakea opintotukea Kelalta. Jotta opintotukea voi saada ulkomailla opiskeluun, täytyy henkilöllä olla ollut kotikunta Suomessa kahden vuoden ajan viimeisen viiden vuoden aikana. Lisäksi ulkomaille oleskelun tulee olla tilapäistä ja lähinnä opiskelusta aiheutuvaa. Koko tutkintoa suoritettaessa Kelalle täytyy toimittaa oppilaitoksen läsnäolotodistus ja todistus edellisen vuoden opinnoista jokaisen lukuvuoden alussa. (Sorri & Tiilikainen 2007, 34.)

Jos ulkomailla opiskelee alle vuoden, oikeus Suomen sosiaaliturvaan ratkaistaan opintotuen myöntämispäätöksen perusteella ilman erillistä hakemusta. Jos opiskelu kestää yli vuoden, täytyy Kelalta hakea erikseen oikeutta Suomen sosiaaliturvan säilyttämiseksi lomakkeella, joka löytyy Kelan internetsivuilta osoitteesta

<http://kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/291007103657HS?OpenDocument>.

(Sorri & Tiilikainen 2007, 34.) Päätös Suomen sosiaaliturvaan kuulumisesta tehdään enintään viideksi vuodeksi kerrallaan (Kela 2012a).

Opintotuen määrän voi laskea Kelan internetsivujen laskurilla. Myös ajankohtaiset ulkomailla opiskelevien opintorahan, asumislisän sekä opintolainan valtiontakauksen suuruudet löytyvät Kelan verkkosivuilta osoitteesta

<http://kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/111202135541RS?OpenDocument>.

(Kela 2012b.)

Kulttuurisokki

Lähtö ulkomaille opiskelemaan kuulostaa houkuttelevalta ja suunnitteluvaiheessa sitä odottaa malttamattomana, mutta sopeutumiseen liittyy myös asioita joihin ei välttämättä osaa varautua tarpeeksi hyvin. Ennen matkaan lähtöä on hyvä valmentautua myös henkisesti esimerkiksi tutustumalla etukäteen kohdemaan tapoihin ja kulttuuriin. Ennakko-odotukset kannattaa myös pitää realistisina, sillä todellisuuden ja arjen joutuu välttämättä kohtaamaan jossakin vaiheessa. Kulttuurisokista tietäminen ja sen vaiheiden ymmärtäminen voi auttaa elämää uudessa kulttuurissa. (Aro 1998, 4–5.)

Uuteen kulttuuriin muuttaminen on suuri elämänmuutos ja aiheuttaa jonkinlaista stressiä varmasti jokaisessa. Samalla tapahtuu usein myös muita elämänmuutoksia, kuten uuteen asuntoon muuttaminen, uuteen oppilaitokseen vaihtaminen ja uusien ystävien hankkiminen. Näiden elämänmuutosten aiheuttamaa painetta kutsutaan kulttuurisokiksi. (Aro 1998, 17–18.)

Kulttuurisokkiin kuuluu Marxin (2001, 5.) mukaan kuusi yleistä näkökantaa. Pyrkimys sopeutua aiheuttaa stressiä ja kotiinjääneet ystävät, omaisuus sekä status aiheuttavat menetyksen tunnetta. Lisäksi voi tuntea olonsa torjutuksi tai hylkiä itse paikallista väestöä, tuntea olevansa avuton uudessa ympäristössä, olla hämmästynyt omasta roolistaan ja arvoistaan sekä ahdistunut paikallisista tavoista. Yhtenä yllättävänä oireena voi olla myös korkea energiataso, joka on yleensä hermostunutta energiaa ja johtuu muuttuvasta ympäristöstä (Marx 2001, 7).

Vaikka termi kulttuurisokki nykyään puhekielessä mielletään helposti jonkinlaiseksi yhtäkkiseksi järkytykseksi, se on alun perin kulttuurintutkijoiden kehittämä käsite, jolla voidaan kuvata sitä mitä ihmiselle tapahtuu uuteen kulttuuriin sopeutuessa (Aro 1998, 17-18). Kulttuurisokkia ei pidä ajatella

heikkoutena vaan se on täysin normaalia ja osa onnistunutta sopeutumista (Marx 2001, 5).

Kulttuuri ja kulttuuri-identiteetti

Sanalla kulttuuri on monenlaisia määritelmiä, mutta lyhyesti ja yksinkertaisesti kulttuuri on Aron mukaan kaikkea sitä, mikä on ihmisen luomaa ja siirtyy ihmiseltä toiselle oppimisen kautta. Kulttuuri on siis kiinteässä yhteydessä yhteiskunnan kanssa ja luo jatkuvuutta ihmiselämälle. Kulttuurien sisällä on usein myös alakulttuureja ja kulttuureja voidaan jakaa esimerkiksi esinekulttuuriin ja henkiseen kulttuuriin tai korkeakulttuuriin ja populaarikulttuuriin. Lisäksi kulttuureja voidaan ryhmitellä kulttuuripiireihin, esimerkiksi länsimaalaiseen ja aasialaiseen kulttuuriin. (Aro 1998, 6–8.)

Ihmisen kulttuuri-identiteetti muodostuu henkilölle siitä maasta, jossa hän kasvaa. Kulttuuri-identiteetti on ihmisen kuva itsestään oman maansa kansalaisena ja se vaikuttaa myös siihen, millaisena kokee muut maat. Liian myönteinen kulttuuri-identiteetti, jossa omaa kulttuuria pidetään muita parempana, voi vaikeuttaa sopeutumista toiseen kulttuuriin. Kielteinen kulttuuri-identiteetti ja muiden kulttuurien ihailu sen sijaan ei lopulta ole hyväksi toisten kulttuurien ymmärtämiseksi. (Aro 1998, 9–10.)

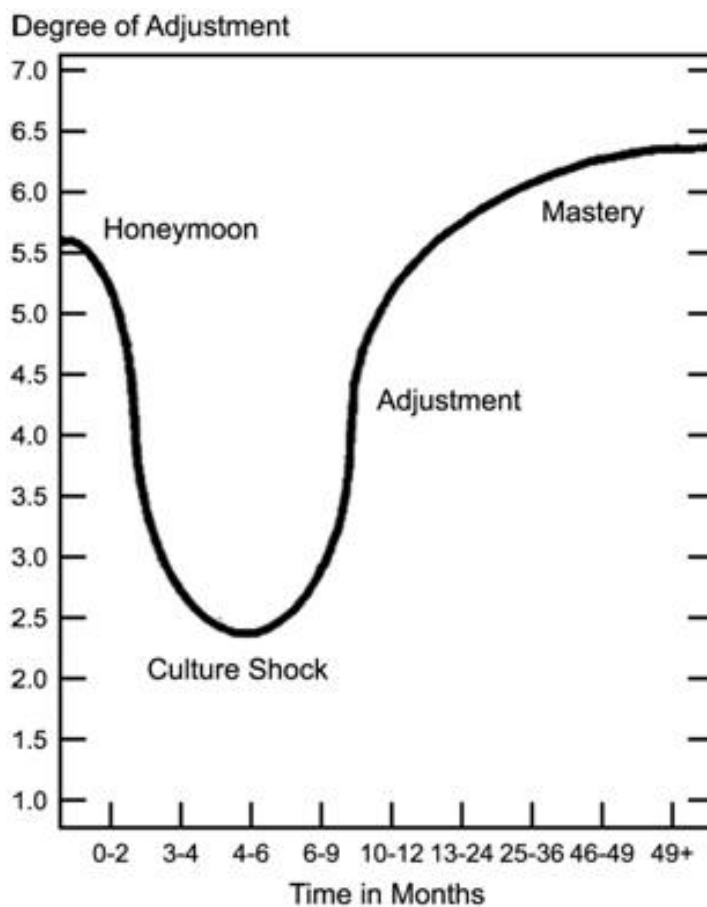
Jotta toiseen kulttuuriin sopeutuisi mahdollisimman hyvin, on hyvä ensin tuntea oma kulttuurinsa ja arvostaa sitä. Oman kulttuurin tapoja tulee tietoisesti tai huomaamattaankin verrattua uuteen kulttuuriin, mikä kasvattaa ymmärtämystä kulttuurieroista. (Aro 1998, 10.) Kun ymmärtää kulttuurierot ja väärinkäsityksiä tulee vähemmän, on helpompaa sopeutua uudenlaisen kulttuurin tapoihin ja elämään.

Ulkomaille muutettaessa vieraan kulttuurin edustaja ei voi odottaa muiden ymmärtävän omia tapojaan vaan hän on se, jonka täytyy sopeutua paikalliseen kulttuuriin. Paikalliset ihmiset näkevät vieraan kulttuurin edustajan aina jossakin roolissa, eikä kulttuurien kohtaaminen useinkaan ole tasa-arvoinen

tilanne. Paikallisten ihmisten voi silti odottaa arvostavan ulkomaalaisen kulttuuria, vaikka ulkomaalaisista voi olla erilaisia ennakkoluuloja, asenteita ja stereotyyppioita. (Aro 1998, 10–11.)

Kulttuurisokin neljä vaihetta

Kulttuurisokin ajatus perustuu tunteeseen tasapainon menettämisestä, kun kaikki asiat ovatkin uudessa kulttuurissa erilaisia kuin kotona. Kulttuurisokki iskee lähes jokaiselle uuteen kulttuuriin menevälle jonkin asteisena. Kulttuurisokin voimakkuuteen vaikuttavat muun muassa se, muuttaako uuteen paikkaan ensimmäistä kertaa. Merkitsevää on myös se, onko uusi kulttuuri kokonaan toisesta kulttuuripiiristä vai lähellä omaa. Kulttuurisokin kokeminen on myös itsestä kiinni ja tärkeintä sen lieventämisessä on tunnistaa sen vaiheet. (Aro 1998, 17–18.)

Kuvio 1. Kulttuurisokin U-kaari. (Munich Business School 2009.)

Kulttuurisokki jaetaan yleensä neljään vaiheeseen, jotka muodostavat kuviossa 1 havainnollistetun U-kaaren. Vaiheiden ajankohta ja kesto vaihtelevat riippuen henkilöstä, ympäristöstä ja kulttuurierojen suuruudesta, mutta kuvassa on esitetty keskimääräinen kesto kuukausina.

Ensimmäinen vaihe on alkuinnostus (honeymoon), jonka aikana uudesta kulttuurista huomaa vain positiiviset, kauniit ja kiinnostavat asiat (Aro 1998, 19). Uusi elämä tuntuu olevan täynnä mahdollisuuksia. Uuteen ympäristöön muuttanut henkilö on avoin ja utelias ja valmiina kohtaamaan mitä tahansa. Arvostelukyky on alhaisempi ja ärsyttävät asiat eivät jää mieleen keskittyessä positiivisiin puoliin. (Marx 2001, 7.)

Toinen vaihe eli varsinainen kulttuurisokki (culture shock) on päinvastainen ja sen aikana kaikki koetaan vaikeana, erilaisena ja ärsyttävänä. Usein toisen vaiheen turhautuminen on seurausta kommunikaatiovaikeuksista ja väärinymmärryksistä arkielämän tilanteissa. (Aro 1998, 19.) Suurin syy kulttuurisokin oireille toisessa vaiheessa on epävarmuus itsestään, ympäristöstään ja tulevaisuudestaan. Tavallista tunnetta johonkin kuulumisesta ja suunnasta ei enää ole, eikä itseään tunne ilman normaalia sosiaalista verkostoaan. Lisäksi paikalliset ihmiset tuntuvat käyttäytyvän aivan väärin. (Marx 2001, 8.)

Kulttuurisokin toisessa vaiheessa voi kokea myös fyysisiä oireita, kuten päänsärkyä, vatsakipuja, unettomuutta ja ruokahaluttomuutta. Sen aikana voi myös olla tunteellisempi kuin yleensä ja esimerkiksi ärsyyntyä helposti. (Hansel 2007, 65.)

Kolmannessa kulttuurisokin vaiheessa (adjustment) vieraan kulttuurin erilaisuus hyväksytään ja asioista alkaa näkemään sekä hyviä että huonoja puolia (Aro 1998, 19). Vaihe alkaa ymmärtämällä, että sopeutumisessa on ongelma ja sen eteen täytyy tehdä jotakin. Vaihe on kompromissi sekä alkuinnostuksen että kulttuurisokin tunteista ja ajatuksista, eli jotakin liioiteltujen odotusten ja todellisuuden väliltä. (Marx 2001, 8.)

Neljäs ja viimeinen vaihe (mastery) tarkoittaa sopeutumista, jolloin vieraassa ympäristössä alkaa tuntemaan olonsa kotoisaksi (Aro 1998, 19). Silloin pystyy elämään normaalisti, oppimaan uusia tapoja tehdä asioita ja olemaan joustava (Marx 2001, 8).

Erään haastateltavan kertomus sopeutumisestaan kuvasi hyvin kulttuurisokin vaiheita. Hän kertoi alun olleen ”kuherruskuukautta”, jolloin kaikki tuntui hienolta. Muutaman kuukauden kuluttua koti-ikävää oli useammin ja hän kertoi alkaneensa vertailla Espanjaa Suomeen. Lopulta sekin vaihe meni ohi ja hän kertoi oppineensa, että sopeutuminen tapahtuu paremmin kun ei liikaa vertaile maita keskenään.

Toisen haastateltavan kertomus sopii myös kulttuurisokin vaiheiden teoriaan. Ensimmäisten viikkojen hän kertoi tuntuneen lomailulta. ”Lomailun loppuessa ja arjen alkaessa opiskeluhaasteineen oli jokainen päivä samalla mielenkiintoinen mutta myös henkisesti kuluttava”, hän kertoi. Nopeasti hän oppi ettei riman asettaminen korkealle johtaisi mihinkään ja hän päätti ottaa rennommin ja asettaa realistisia tavoitteita itselleen. Kun opiskelurytmi löytyi ja kieli alkoi muutaman kuukauden jälkeen sujumaan, hän pystyi jo opiskelemaan lähes kuten muutkin opiskelukaverinsa. Muiden vastaajien kertomukset sopeutumisesta vaihtelivat, osan mielestä sopeutuminen ei ollut yhtään vaikeaa tai ongelmia oli alussa vain kielen kanssa.

Täysin sopeutuneeksi vastaajat tunsivat itsensä hyvin eri aikaan. Yksi haastateltavista kertoi sopeutuneensa parissa viikossa, kun taas toinen kertoi ettei sopeutunut täysin koskaan. Monet mainitsivat kysymyksen hankalaksi, sillä ulkomaalaisena näkee aina asiat hieman eri tavoin kuin paikalliset. Eräs haastateltavista kertoi toisaalta tuntevansa olleensa aina sopeutunut, vaikkei kuitenkaan tunne Espanjaa kodikseen. Lyhyemmän aikaa Espanjassa asuneiden käsitys sopeutumisesta luultavasti poikkeaa useita vuosia asuneiden käsityksestä, joten sopeutumiseen tarvittavaa aikaa on vaikea verrata.

Kulttuurisokkiin varautuminen

Kulttuurisokki iskee varmasti jossain määrin jokaiseen, mutta sitä voi minimoida ja sen läpikäymisestä voi tehdä helpompaa ymmärtämällä omia tuntemuksiaan. Ennen lähtöä on tärkeää ottaa selvää kulttuurisokista ja tietää sen oireet ja niiden vaikutukset. Kulttuurisokin voi odottaa tulevan paikasta riippumatta, vaikka lähtisi vain naapurimaahan. (Marx 2001, 18.)

Uuteen kulttuuriin saapuessa kannattaa tunnistaa kaikki mahdollisuudet luoda uusia verkostoja sekä paikallisten että muiden ulkomaalaisten kanssa. Muilta ulkomaalaisilta on myös hyvä kysellä heidän kokemuksiaan sopeutumisesta ja ongelmista uudessa ympäristössä. (Marx 2001, 18.)

Kuten muissakin stressitilanteissa, stressin ei saa antaa ottaa valtaa vaan sitä vastaan täytyy taistella. Kulttuurisokin oireita on turha kieltää. Ei myöskään kannata käyttää eskapistisia keinoja kuten lohtusyömistä. (Marx 2001, 18.) Sopeutumiseen täytyy varata aikaa, joten opiskelemaan lähtiessä kannattaa matkustaa paikalle jo hyvissä ajoin ennen opintojen aloittamista.

Yksikään haastateltavista ei maininnut varsinaisesti varautuneensa kulttuurisokkiin. Kaksi haastateltavista kertoi opiskelleensa kieltä omatoimisesti etukäteen, yksi sanoi lähteneensä matkaan seikkailumielellä. Suurin osa vastaajista ei myöskään kertonut kulttuurisokin vaikuttaneen heidän elämäänsä. Alussa saattoi olla vaikeuksia totutella kulttuurieroihin, mutta niihin totuttiin nopeasti.

Oireet ja vaiheet kannattaa pitää mielessä kotiinpaluuhun asti, sillä paluun kulttuurisokki on myös tavallista (Marx 2001, 19). On vaikeaa palata kotimaahan ja jättää uudet ystävät ja ympäristö, johon oli juuri ehtinyt sopeutua. Lisäksi pitkän eron aikana muistikuvat kotimaasta ovat saattaneet muuttua liioitellun hyväksi ja kotiinpaluun jälkeen kotimaa tuntuukin tylsältä. Identiteetti on voinut muuttua uusien kokemusten ja sopeutumisprosessin myötä eikä kotimaassa

pystykään palaamaan aivan samanlaiseen elämään kuin ennen. (Aro 1998, 42–43.)

Paluun kulttuurisokkia kertoi kokeneensa kaksi haastateltavista. Toinen kertoi sen olleen jopa pahempi kuin muuttaessa Espanjaan. Suomalaiset tavat olivat ehtineet unohtua ja tuntuivat kummalliselta ja espanjalainen kulttuuri tuntui jopa paremmalta takaisin palattua. Puolet vastaajista eivät vielä olleet palanneet Suomeen.

Identiteetissä tapahtuneet muutokset ovat kuitenkin yleensä myönteisiä. Kulttuurisokista selvitettyä huomaa kuinka toisessa kulttuurissa asuminen on kehittänyt ja kasvattanut henkisesti. Itsestään löytää toisessa kulttuurissa uusia ominaisuuksia, muuttuu avoimemmaksi ja sosiaalisemmaksi sekä itseluottamus ja itsenäisyys kasvavat. Kokemusten kautta saa myös arvokasta tietoa ja ymmärrystä maailmasta ja elämästä. (Aro 1998, 43.)

Opintojen vastaavuus ja tutkinnon hyödyllisyys Suomessa

Opintojen vastaavuus on tärkeää selvittää esimerkiksi siinä tilanteessa, että Espanjassa tutkinnon suorittanut haluaa hakea jatko-opiskelupaikkaa tai virkakelpoisuutta Suomesta tai haluaa tutkinnostaan suomalaisen viranomaisen tunnustuspäätöksen. (Sorri & Tiilikainen 2007, 20.) Akateemisesta tunnustamisesta päättää Suomessa asianomainen oppilaitos. Kotimainen oppilaitos päättää vaihdossa suoritettujen opintojen hyväksilukemisesta ja jatko-opiskelupaikkaa varten tutkinnon vastaavuudesta. Opiskelija saattaa joutua täydentämään tutkintoaan mikäli jatko-opiskelupaikkaa tarjoavan oppilaitoksen mielestä ulkomailla suoritettu tutkinto ei vastaa tarpeeksi hyvin suomalaista tutkintoa. (Sorri & Tiilikainen 2007, 20–21.)

Työelämässä yksityisen sektorin työnantajat päättävät millaisen arvostuksen ulkomailla suoritetulle tutkinnolle antavat. Usein yksityisen sektorin työnantajat eivät vaadi päätöstä tutkinnon rinnastamisesta ja yleisesti ulkomailla suoritettuja tutkintoja arvostetaan. Jos ulkomailla tutkinnon suorittanut hakee

julkista virkaa tai tehtävää johon vaaditaan vähintään kolmivuotinen korkeakoulu- tai yliopistotutkinto, joutuu hän yleensä hakemaan päätöksen tutkintonsa rinnastamisesta suomalaiseen tutkintoon. Päätös on maksullinen ja se haetaan Opetushallitukselta. (Sorri & Tiilikainen 2007, 21.) Lisäksi Opetushallitukselta voi pyytää asiantuntijalausunnon korkeakoulututkintoa alemmasta ulkomailla suoritetusta tutkinnosta. Asiantuntijalausunto on maksullinen eikä anna virkakelpoisuutta. (Sorri & Tiilikainen 2007, 22.)

Haastateltavista vain yksi oli hyväksyttänyt tutkintonsa Suomessa. Loput eivät olleet hakeneet hyväksymistä, eivät olleet vielä suorittaneet tutkintoa loppuun, tai eivät saaneet vaihto-ohjelmastaan opintopisteitä.

Ammatillisena hyötynä Espanjan opinnoista haastateltavat näkivät kielitaidon kehittymisen, kansainvälisyyden, sopeutumiskyvyn sekä uudet kontaktit tulevaisuutta varten. Muut hyödyt kuten ihmisenä kasvaminen, maailmankuvan avartuminen sekä espanjalaiseen kulttuuriin tutustuminen tuntuivat olevan kuitenkin tärkeämpiä haastateltaville kuin ammatilliset hyödyt. Moni kertoi myös uskovansa, että nykyiset tai tulevat työnantajat arvostavat heidän opintojaan ja kokemuksiaan Espanjasta.

Jokainen haastatelluista suosittelisi Espanjassa opiskelua muillekin suomalaisille, etenkin yleisesti ulkomailla asumisen ja kielen kannalta. Korkeatasoisen opiskelun kannalta Espanjaa ei välttämättä suositeltaisi oppilaitoksesta riippuen. Eräs haastateltavista totesi, että korkeatasoista koulutusta etsivien kannattaisi harkita mieluummin Pohjois- tai Keski-Euroopan vaihtoehtoja. Vaihto-opiskelua suositeltaisiin kuitenkin kenelle tahansa, mutta kehoitetaan opiskelemaan espanjan kieltä tarpeeksi ennen lähtöä, jotta vaihdostaan saa mahdollisimman paljon irti.

Lähteet

- Aro, M. 1998. Opiskelijana vieraassa kulttuurissa. Opetushallitus. Hakapaino Oy. Helsinki.
- Graff, M. 2008. Culture Shock! A survival guide to customs and etiquette: Spain. Marshall Cavendish Editions. Tarrytown.
- Hansel, B. 2007. The exchange student survival kit. Toinen painos. Intercultural Press. Boston.
- Kela 2012a. Näin haet oikeutta Suomen sosiaaliturvaan ulkomailla oleskelun ajaksi. Luettavissa:
<http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/291007103657HS?OpenDocument> Luettu: 3.4.2012
- Kela 2012b. Opintotuen määrä ulkomailla opiskelevalle. Luettavissa:
<http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/111202135541RS?OpenDocument> Luettu: 3.4.2012
- Kela. Partio, T. toim. 2011. Kelan opintoetuustilasto 2010/11. Suomen virallinen tilasto. Luettavissa:
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/29270/Optu_10_11.pdf?sequence=5 Luettu: 6.3.2012
- Kivinen, O. & Nurmi, J. 2008. Työ, koulutus ja osaaminen. Yliopisto ja ammattikorkeakoulu yhdeksän maan eurooppalaisessa vertailussa. Uniprint. Turku.
- Marx, E. 2001. Breaking through culture shock. Nicholas Brealey Publishing. Lontoo.
- Munich Business School 2009. U-Curve. Luettavissa: <http://www.munich-business-school.de/intercultural/index.php/Image:U-Curve.jpg> Luettu: 3.5.2012
- Sorri, P. & Tiilikainen, A. (toim.). 2007. Suuntana Espanja. Perustieto. 4. korjattu painos. Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO. Helsinki.
- UNED 2012a. Fechas y centros de examen en Espana. Luettavissa:
http://portal.uned.es/portal/page?_pageid=93,1165415,93_20552890&_dad=portal&_schema=PORTAL Luettu: 15.3.2012
- UNED 2012b. Lugares y plazos de matrícula. Luettavissa:
http://portal.uned.es/portal/page?_pageid=93,677561&_dad=portal&_schema=PORTAL Luettu: 15.3.2012
- UNED 2012c. Precios de la matrícula 2012. Luettavissa:
http://portal.uned.es/portal/page?_pageid=93,677671&_dad=portal&_schema=PORTAL Luettu: 15.3.2012